

SLOVENSKI vestnik

Letnik XXI.

Celovec, petek, 3. junij 1966

Štev. 22 (1253)

TRAGIČNI VOJNI DOGODKI V VIETNAMU:

„Žive plamenice“ obtožujejo Ameriko in protiljudski vojaški režim v Južnem Vietnamu

Tekom štirih dni je napravilo v Južnem Vietnamu pet ljudi samomor s tem, da so se polili z bencinom in zažgali, tako da so zgoreli pri živem telesu. Med njimi sta bila dva budistična menihi in dve redovnici, peta žrtev pa je 17-letna srednješolka. „Žive plamenice“ so bile izraz protesta proti Ameriki, ki se z oboroženo silo vmešava v notranje zadeve vietnamskega ljudstva ter podpira protiljudski režim osovražnega generala Kyja. Tragični izraz protesta petih ljudi je med vietnamskim ljudstvom izzval še večji odpor proti Ameriki in njenemu plačancu Kyju, ki se je s svojo vojaško vlado znašel v novi resni krizi.

Take oblike protesta sicer marsikdo odklanja, vendar je prostovoljna smrt petih Vietnamcev izzvala v svetu splošno ogorčenje, ki pa ni naperjeno proti samomorilcem, marveč proti režimu generala Kyja, ki je zgubil vsako pravico, govoriti v imenu vietnamskega ljudstva, ter proti Ameriki, ki s svojo vietnamsko politiko zapravlja še zadnji del zaupanja med svobodo-

ljubnimi narodi. To je zelo jasno in odločno povedal tudi vodja vietnamskih budistov Tri Kvang, ki je dejal, če ameriški predsednik ne bo spremenil svoje politike, bo padla nanj krivda za smrt petih Vietnamcev. „Napravili ga bomo odgovornega za vse žrtve preteklosti in bodočnosti. Ameriški predsednik je ubil sleherno simpatijo, ki so jo mogli imeti vietnamski bu-

disti do njegovega stališča, kajti zločin iz Da Nanga je vedno prisoten v njegovem duhu, prav tako kot se je zločin Hirošime zarezal globoko v spomin človeštva.“

Pričakovali bi bilo, da bo tragična smrt skupine mladih južnovietnamskih rodoljubov končno prebudila vest tudi odgovornim ljudem v Ameriki. Toda odgovor predsednika Johnsona nikakor ne kaže v to smer. Izjavil je namreč, da so ta „obupna dejanja“ sicer tragična vendar nepotrebna, ker se Američani angažirajo v Južnem Vietnamu „z namenom, da bi napravili konec vojni“. Vsekakor malo čudna logika predstavnika tiste države, ki je s svojim vmešavanjem v notranje zadeve vietnamskega ljudstva šele sprožila vojno v tej deželi, poleg tega pa predstavnika tiste države, ki nudi v Vietnamu podporo režimu, kateri je s svojimi diktatorskimi ukrepi zgubil zaupanje lastnega ljudstva.

Čeprav predsednik Johnson še vedno skuša dokazovati, da opravlja Amerika v Vietnamu „narodnoosvobodilno poslanstvo“, so zadnji dogodki jasno pokazali, da velika večina vietnamskega ljudstva odklanja tako „pomoč“, ker hoče samo odločati o usodi domovine. Predvsem pa odklanja ameriško podporo sedanji vojaški vladi v Saigonu ter zahteva razpis svobodnih volitev, na katerih bo izvoljeno vodstvo države, ki bo uživalo zaupanje in podporo ljudstva. Izraz te upravičene zahteve so bile tudi „žive plamenice“.

Polovica sveta ima premalo hrane

Na raznih mednarodnih forumih, kjer obravnavajo pereča vprašanja današnjega sveta, predstavlja eno glavnih točk razprav vedno spet problem zadostne prehrane svetovnega prebivalstva. Čeprav je človeštvo na področjih tehnike in znanosti napravilo ogromen korak naprej, pa kljub temu ne pridemo mimo dejstva, da ima danes polovica sveta premalo hrane. Tukaj ne gre le za tiste milijone ljudi, ki jih na gladovanje obsodijo razne naravne katastrofe, kot je trenutno v Indiji, marveč predvsem za obširne predele sveta, katerih prebivalci zaradi splošne zaostalosti nikdar nimajo dovolj hrane, da bi se lahko do sitega najedli.

S temi problemi se je pred nedavnim bavila tudi konferenca

mednarodne zveze kmetijskih proizvajalcev, ki je ob udeležbi 200 delegatov iz 24 držav zasedala v Londonu. O velikem pomenu, ki ga zavzema kmetijstvo, priča že dejstvo, da so na konferenci spregovorile tudi številne vplivne osebnosti, med njimi predsednik britanske vlade Wilson ter generalni direktor organizacije Združenih narodov za kmetijstvo in prehrano FAO dr. Sen.

Posebno direktor FAO je v svojem govoru brez vsakega olepšavanja orisal današnji položaj v svetu, ko je dejal, da je nad polovico ljudi na svetu premalo ali preslabo hrantenih. Tudi v tem pogledu se čedalje bolj širi prepad med bogatimi in revnimi deželami, prepad, ki pomeni eno glavnih nevarnosti za svetovni mir.

Konferenca je ugotovila, da je treba z vsemi sredstvi pospeševati kmetijsko proizvodnjo, pri čemer morajo biti dežele v razvoju, kjer je problem lakote najbolj pereč, deležne posebne podpore s strani razvitih držav. Kmetu je treba pomagati z opremo, dobrimi semeni in gnojili in z gospodarskimi spodbudami, treba ga je izobraževati ter mu nuditi možnost izmenjave izkušenj. Pri tem je treba posvetiti vso pozornost tudi ženskam, na katerih sloni družinsko življenje in vzgoja otrok. Predvsem pa je konferenca poudarila, da je treba kmetu zagotoviti socialno, politično in gospodarsko varnost.

ÖVP potrebuje socialiste

Čas ÖVP-jevske samovlade, ki je sledil dolgoletni koaliciji obeh velikih strank, je bil pravzaprav zelo kratek. Le nekaj tednov je mogla ÖVP vladati brez podpore drugih strank in že se je znašla pred dejstvom, da si bo morala zagotoviti podporo socialistov, če bo hotela začeti z reševanjem številnih važnih problemov, kakor je to obljubljala med volilnim bojem.

Prvi konkretni primer je problematika podržavljene industrije, torej eno izmed tistih »vročih želez«, pri katerih tudi prejšnja vladna koalicija ni našla izhoda iz slepe ulice. Drugi nič manj vroč problem je stanovanjska reforma, pri kateri so med bivšima koalicij-skima strankama vedno obstojala nasprotja, ki jih nikdar ni bilo mogoče premostiti s kompromisom. Končno pa postaja spet aktualno vprašanje tako imenovanih tržnih zakonov, ki so bili doslej vedno podaljšani le za eno leto in bi torej ob koncu tega leta stopili iz veljave, če do takrat ne bi uspelo doseči sporazuma o nadaljnjem podaljšanju.

Vsa ta problematika je povezana z ustavnimi določili, zato je tudi za vsako spremembo potrebna dvotretjinska večina v parlamentu, ki pa jo more ÖVP doseči le s podporo socialistov. Vendar to ni edini vzrok, zakaj skuša zdaj ÖVP doseči sodelovanje SPÖ: predvidene reforme bodo prinesle tudi razne nepopolne ukrepe, za katere ÖVP ne bi hotela sama nositi vso odgovornost.

V prvem od nakazanih problemov, namreč v vprašanju podržavljene industrije, je že prišlo do konkretnih stikov med ÖVP in SPÖ, ko so vodilni predstavniki obeh strank v terek začeli tozadevna pogajanja. Potek oziroma uspeh teh pogajanj pa bo nedvomno najboljšo merilo za sodelovanje tudi pri reševanju vseh drugih vprašanj.

Podobna usoda — pot do bratstva

Minulo nedeljo je bila v Trziču pod Ljubeljem prisrčna slovesnost, ko sta predsednik občinske skupščine Trzič Tine Tomazin in župan francoskega mesta Ste Marie-aux-Mines Paul Baumann slavnostno podpisala listino o pobratenju med obema mestoma.

Do navezave bratskih stikov med slovenskim in francoskim mestom ni prišlo le po naključju. Obe mesti namreč veže podobna usoda v zadnji vojni: Trzič je povezan z gradnjo Ljubeljskega predora, ki so ga gradili priporniki iz nacističnega taborišča Mauthausen, med njimi naj-

več Francozov; prav tako pa so žrtve nacističnega režima gradile predor tudi v francoskem mestu Ste Marie-aux-Mines, kjer je bilo med njimi največ Slovencev. V obeh krajih so trpinom domačini izdatno pomagali tako materialno kot predvsem moralno in s tem manifestirali solidarnost med Slovenci in Francozi. Torej je povsem razumljivo, da je prišlo med obema mestoma do prijateljskih stikov, ki so zdaj dosegli svoj višek s pobratenjem.

Francoski gostje so na slavnost prispeli že v soboto popoldne. Trzičani so jih sprejeli na Ljubelju, kjer so jih po stari slovanski navadi pogostili s kruhom in soljo. Nedeljske slavnosti, ki so jo obkrožale kulturno-prosvetne manifestacije, so se udeležili tudi visoki predstavniki Slovenije ter več slovenskih in francoskih internirancev, ki so bili med zadnjo vojno v nemških taboriščih v obeh mestih.

Po slavnostnem podpisu listine o pobratenju med obema mestoma so se udeleženci podali v sprevedu skozi mesto do nove osnovne šole pod Ljubeljsko cesto, kjer sta župana obeh mest zasadila spominsko jelko, ki so jo francoski gostje prinesli s seboj iz Alzacije. Slavnost je bila prav tako prisrčna kot 8. maja v Franciji, ko so po podpisu listine zasadili spominsko lipo iz Trziča.

Uspehi in neuspehi Amerike

v prizadevanjih za osvojitve vesolja

Po večkratnih neuspešnih poskusih se je ameriškim znanstvenikom včeraj le posrežilo, da so s televizijskim satelitom „Surveyor“ (po našem bi se mu reklo „Opazovalec“) dosegli rahel pristanek na površini Lune.

Vesoljsko ladjo „Surveyor“, opremljeno s televizijskimi kamerami, so v ponedeljek izstrelili proti Luni z raketo „Atlas-Centaur“. Start je sicer dobro uspel, vendar so se kmalu pojavile težave, ki so jih morali premostiti z zapletenimi manevri. Včeraj je ladja „Surveyor“ pristala na Luni, od koder je takoj začela oddajati razne posnetke površine naravnega satelita Zemlje. S tem je končno tudi Amerika dosegla uspeh, kot ga je Sovjetska zveza zabeležila že pred daljšim časom.

Nasprotno pa so morali v Kap Kennedy, od koder izstreljujejo ameriške vesoljske ladje, v zadnjih dneh že večkrat preložiti start umetnega satelita „Gemini 9“, s katerim naj bi poletela v vesolje astronauta Tom Stafford in Gene Cernan. Nov start je določen za danes. Oba astronauta imata nalogo, da v teku tridnevnega potovanja po vesolju najmanj dvakrat skušata vzpostaviti zvezo s satelitom „Atda“, ki so ga izstrelili že v sredo. Poleg tega pa naj bi Cernan med poletom zapustil „Gemini“ ter se dve uri in pol „sprehajal“ po vesolju.

Potni list za Habsburžana

Česar se je bilo bati za primer, da pri volitvah dobi ÖVP potrebno večino, se je zdaj tudi dejansko zgodilo: dr. Otto Habsburg-Lothringen, potomec in „pravni naslednik“ zadnjega avstrijskega cesarja, je dobil avstrijski potni list in s tem možnost, da vsak čas lahko potuje v Avstrijo.

Še v terek popoldne je ÖVP-jevski notranji minister dr. Hetzenauer na tozadevno vprašanje socialističnih poslancev izjavil, da zadeva še ni rešena, v sredo pa je notranje ministrstvo že uradno objavilo, da je bil potni list izdan. To vsekakor potrjuje, da se je ÖVP-jevskim krogom očitno zelo mudilo, da bi Habsburžanu odprli pot v našo državo.

Za ta korak, ki bo lahko imel daljnosežne posledice za Avstrijo, se je ÖVP odločila kljub temu, da se je ustavno sodišče izreklo proti povratku Otta Habsburga in da je bil podoben sklep izglasovan tudi v parlamentu.

PO ZASEDANJU ÖVP NA SEMMERINGU:

Davčne olajšave za podjetja imajo prednost pred olajšavami za delovne ljudi

Stanovanjska reforma šele leta 1968

V četrtek in petek je vodstvo ÖVP zbralo svoje ministre, člane deželnih vlad, poslance in predstavnike svojih organizacij na klavzurnem zasedanju na Semmeringu. Poglavito vprašanje tega zasedanja je bilo usoglašanje stališč na področju pospeševanja gospodarske rasti, znižanja davkov in stanovanjske reforme. ÖVP je sklenila, da bo še pred poletnimi počitnicami predložila parlamentu zakone za pospeševanje gospodarske rasti, do jeseni pa zakone o stanovanjski reformi.

Z zakoni o pospeševanju gospodarske rasti hoče ÖVP s 1. januarjem 1967 uveljaviti vrsto predpisov, ki bi industriji in drugim podjetjem znižali davčne obveznosti za 2 do 3 milijarde šilingov letno. Take olajšave hoče doseči z boljšanjem pogojev za predčasne odpise vrednosti investicij, s pospeševanjem ustvarjanja skladov za in-

vesticije, z zagotovitvijo ugodnosti pri obdavčenju dobičkov in s povišanjem zneskov za posebne izdatke. Vsi ti ukrepi bodo prišli v prid podjetjem, ki so vezana na knjigovodstvo in imajo namen, da poživijo razvoj gospodarske dejavnosti v državi, ki v svoji rasti že nekaj časa vedno očitneje popuša.

PO LETOŠNJIH PRVIH ŠTIRIH MESECIH:

Letos ugoden razvoj turizma v Jugoslaviji

Jugoslavija letos lahko pričakuje ugodno turistično leto. Na to kaže že močan porast mejnih prehodov v Sloveniji v prvih štirih mesecih. V tem času je jugoslovansko mejo v Sloveniji v rednem prometu prestopilo kar za 213 % več potnikov kot v prvih štirih mesecih minulega leta. Poleg tega se je v isti primerjavi število potnikov v maloobsejnim prometu med Jugoslavijo in Italijo na eni ter med Jugoslavijo in Avstrijo na drugi strani povečalo za 52 %. Skupno je letos v prvih štirih mesecih na mejnih prehodih Slovenije prispelo v Jugoslavijo blizu 5 milijonov potnikov, od tega okoli 4,3 milijona inozemskih potnikov.

Po mesecih računano je največ inozemskih potnikov prispelo v aprilu, ko so jih našli blizu 1,64 milijona. Od teh je odpadlo na Italijane 1,3 milijona, na avstrijske državljane okoli 140.000, na državljane Zahodne Nemčije pa 50.000. Od skupnega števila potnikov jih je prišlo v Jugoslavijo 60 % v rednem prometu, medtem ko jih je lani prišlo le 44 %.

Na razvoj jugoslovanskega turizma ugodno vpliva napredek v izboljšanju cest, čemur posebej v Jugoslaviji velika pozornost. Kako to turisti spoznavajo, vidimo tudi iz tega, da se je samo v aprilu število motornih vozil, s katerimi so prišli potniki v Jugoslavijo, povečalo za 215 %, v vseh štirih mesecih skupno pa celo za 231 %. Od skupnega števila potnikov v tem času jih je prispelo 4,5 milijona z avtomobili.

Največ prispeva k naraščanju števila turistov v Jugoslaviji dograjena Jadranska magistrala in izboljšave na cestah, ki jo povezujejo z avtocesto Bratsva in enotnosti, ki se vije od severne jugoslovanske meje pri Ljubljani do predora do njene južne meje. Razvoj turizma pa pospešujejo tudi nova moderna letališča. Letos se jim bo pridružilo novo leta-

lišče Split, ki bo v kratkem dograjeno tako daleč, da bo že lahko služilo letalskemu prometu. Njegova pristajalna steza bo 3000 metrov dolga in 45 metrov široka. Splitsko letališče bo opremljeno z najmodernejšimi navigacijskimi napravami in bodo na njem lahko pristajala največja reaktivna potniška letala. Z njim bo dobila jugoslovanska jadranska obala poleg letališč v Titogradu in Dubrovniku svoje tretje in hkrati največje letališče.

NOVE PROMETNE ŽILE nastajajo križem Evrope

Z elektrarnami ob Donavi se ustvarjajo pogoji za najkrajšo in ugodnejšo prometno zvezo po vodi od evropskega severozahoda do jugovzhoda in naprej do Bližnjega vzhoda. Ozka grla v dosedanjih donavski plovbi so bila tako v Avstriji kot na meji med Jugoslavijo in Romunijo pri Djerdapu. Ta grla se sedaj odpravljajo. Jugoslavija in Romunija gradita v Djerdapu velikansko elektrarno, Avstrija pa jo gradi pri Wallsee-Mitterkirchen. Za to elektrarno hočejo na Donavi v prihodnjih 20 letih zgraditi elektrarne do madžarske meje, s čimer bo tudi struga Donave regulirana. Do takrat bo dograjen tudi kanal Rhein—Main—Donava in kanal Odra—Donava. Tako bo od Severnega in Vzhodnega morja preko teh kanalov, Donave, Crnega morja in kanala Don—Volga in Kaspiškega morja ustvarjena zveza po vodi z Iranom in drugimi deželami Bližnjega vzhoda.

Borba za evropski petrolejski trg

Boj za nadvlado na petrolejskem trgu v Evropi traja naprej in je neizprosna. Vsporedno z njim pa se pričena tudi borba med najmočnejšimi petrolejskimi družbami na svetu za dobavo zemeljskega plina evropski industriji in gospodinjstvu.

Družba GULF bo vložila 50 milijonov funtov šterlingov, da bi organizirala dobavo ameriškega petroleja Evropi po novi in lastni poti. Na Irskem in to v zalivu Bantry Bay bo uredila veliko petrolejsko oporišče, do katerega bodo nafto dovažali v velikanskih petrolejskih ladjah z nosilnostjo 300.000 ton. Od tod ga bodo na manjših ladjah prevažali na Angleško, do danskih in nizozemskih pristanišč ter naprej proti jugu do Španije. Gradnja tega oporišča bo stala 8 do 10 milijonov funtov šterlingov. Na Japonskem bodo naročili šest 300.000 tonskih petrolejskih ladij, od katerih bo vsaka stala 7 milijonov funtov šterlingov. Obratovanje tega oporišča se bo predvidoma pričelo leta 1968.

Doslej se ni izplačalo prevažati nafte neposredno od petrolejskih ležišč do evropskih rafinerij, ker so v ta namen lahko uporabljali le manjše ladje. V zadnjem času pa se je tonaža petrolejskih ladij močno dvignila. Še pred dvajsetimi leti so bili tankerji z zmogljivostjo 30.000 ton nekaj posebnega, lani pa so že dosegli 160.000 ton. Takšne ladje tudi že pristanejo v britanskem petrolejskem oporišču Milford Havenu, medtem ko druga evropska pristanišča sprejemajo le manjše petrolejske ladje. Sistem prelivanja nafte z večjih ladij na manjše je v uporabi zaenkrat šele v Rotterdamu.

Prvotno se je družba GULF zanimala za francosko pristanišče St. Nazaire, vendar pa je ta načrt opustila, ker se je bala političnih zapletov zaradi de Gaulleove protiameriške politike. Zato se je odločila za irsko pristanišče Bantry Bay.

Ta primer kaže, da se poskuša Amerika z svojo nafto za vsako ceno zasidrali na zahodnoevropskem trgu. Njeni načrti zaenkrat nimajo konkurence, kar pa ne pomeni, da do te ne bo prišlo. Ne smemo namreč prezreti obsežnega sistema naftovodov in plinovodov, ki je v Evropi v gradnji ali pa v načrtih. Ob vsem tem je seveda vprašanje, kako dolgo bo še trajalo plodno sodelovanje držav izvoznice petroleja v njihovi organizaciji OPEC. Ta organizacija ima namreč svojo glavno nalogo v tem, da vsako leto dodeli članicam delež proizvodnje, kar naj pripomore k ustavitvi trga s petrolejem. Kot taka vrši pravzaprav vlogo kartela.

Rafinerije nafte v Zahodni Evropi

Po ocenah OECD proizvodnja zahodnoevropskih rafinerij nafte kljub znatnemu porastu zmogljivosti leta 1970 ne bo mogla kriti zahodnoevropskih potreb. Leta 1964 so zahodnoevropske zmogljivosti znašale 383 milijonov ton, do leta 1970 pa bi morale doseči zmogljivost 775 milijonov ton, kar bi pomenilo porast za več kot 50 odstotkov. Zmogljivost po državah EGS bi se morala povečati od sedanjih 271 milijonov na 396 milijonov ton, kar odgovarja deležu 46 % vseh zahodnoevropskih zmogljivosti.

Po zmogljivosti svojih rafinerij stoji sedaj Italija na prvem mestu. Od sedanjih 92 milijonov ton hoče zmogljivost svojih rafinerij povečati na 140 milijonov ton. Na drugem mestu stojijo rafinerije Zahodne Nemčije, ki hočejo sedanjo zmogljivost 70 milijonov ton povečati na 109 milijonov ton. Na tretjem mestu stoji s svojimi rafinerijami Francija, ki hoče zmogljivost od 63 milijonov povečati na 90 milijonov ton.

Po vseh teh državah računajo, da se bo do leta 1970 potrošnja bencina povečala za 31 do 59 odstotkov, pri čemer velja zadnja številka za Italijo, prva pa za Zahodno Nemčijo. Italija sodi med največje izvoznike bencina v Zahodni Evropi. Na trgu z bencinom pa se zadnje čase močno uveljavlja tudi Švica. Leta 1964 je zmogljivost njenih rafinerij znašala le 2 milijona ton, do leta 1970 pa jo hoče povečati na 9 milijonov ton, čeprav bo po predvidevanjih njena potrošnja bencina narasla le za 25 %.

Ob vsem tem razvoju hoče naša država stopati nekako na mestu. Zmogljivost svojih rafinerij hoče povečati le od 3,6 milijona ton leta 1964 na 3,9 milijona ton leta 1970, čeprav pričakuje, da se bo do tega časa potrošnja bencina podvojila. V istem obdobju se bo tudi potrošnja nafte in naftnih derivatov podvojila. Tako izgleda, da hoče naša država slej ko prej ostati uvoznica bencina, nafte in naftnih derivatov in da bo v bodoče raje dajala zasluzka inozemskim družbam, kakor pa domači podržavljeni Upravi mineralnih olj (ÖMV).

Ko bodo te olajšave že v veljavi, hoče ÖVP šele uveljaviti obljubljenе olajšave pri meznem in dohodninskem davku. Finančni minister vendar to obljubo veže na pričakovanje, da bodo medtem ukrepi za pospeševanje gospodarske rasti privedli do izboljšanja gospodarske dejavnosti in s tem tudi do zvišanja dohodkov za kritje državnega proračuna. Odgovor na vprašanje, kaj bo z olajšavami na področju meznega in dohodninskega davka, če se gospodarska dejavnost ne bo izboljšala in če se dotok davkov ne bo povečal, sta ostala finančni minister in ÖVP dolžna. Tako delovni ljudje, delavci, nameščenci in kmetje nimajo zagotovila, da bodo njim namenjene davčne olajšave res že 1. januarja 1968 stopile v veljavo.

Na področju stanovanjske reforme hoče ÖVP na eni strani združiti sedanje tri sklade za pospeševanje gradnje stanovanj v skupni sklad pod imenom „sklad za pospeševanje gradnje stanovanj“. Istočasno hoče tudi poenoliti pogoje za doseglo posojil iz tega sklada. Njegov prispevek bi bil omejen s 50 do 60 %, pri čemer bi moral prosilec sam nositi nakup zemljišča in 10 % gradbenih stroškov, manjkajoči del denarja pa bi moral najeti na kapitalnem trgu.

Najbolj kočljivo vprašanje te reforme pa bo poenotenje sedanjih 32 načinov določanja stanarine. Pristojni minister dr. Kolzina je s tem v zvezi sicer dejal, da poenotenje ne bo privedlo do zvišanja stanarine, vendar je takoj pristavil, da tudi do kakšnega znižanja ne more privedsti. ÖVP se je sicer bavila tudi z ukrepi proti navijalcem stanarine, vendar je dala čutili, da slej ko prej vztraja na prostem določanju stanarine.

Romunija postaja turistična dežela

Romunija se zadnja leta naglo razvija v turistično deželo. Leta 1959 so v Romuniji našli le okoli 200.000 tujih turistov, lani pa se je njihovo število dvignilo že na več kot 300.000. Najbolj priljubljeni turistični kraji med tujimi turisti so kraji ob črnemorskem obali, zlasti turistična kraja Mamaia in Mangalia. Naglo naraščanje števila inozemskih turistov v Romunijo so sprožile obsežne investicije, ki jih je država vložila v turizem v preteklih letih in ki so pripomogle, da njeni turistični kraji ustrezajo zahtevam mednarodnega turizma.

Tudi v prihodnje hoče Romunija razvoj turizma pospeševati s posebnim poudarkom. Do leta 1970 bodo pri Bukarešti zgradili moderno letališče, na katerem bodo lahko pristajala največja letala. To bo nedvomno pritek turistov še povečalo.

Tudi z modernizacijo cest naglo napredujejo. Leta 1959 so imeli komaj 5087 km modernih cest, lani pa so jih imeli že blizu 9000 km. V prihodnjih petih letih bo moderniziranih nadaljnjih 3000 km cest, poleg tega pa bo še 5000 km cest asfaltiranih. Poleg cest se močno zavzemajo za modernizacijo železnic. Sami so začeli izdelovati diselske električne lokomotive z zmogljivostjo 21.000 KM. Še leta 1959 je na 100 parnih lokomotiv odpadla le 1 taka lokomotiva, lani pa jih je odpadlo že 50. Do leta 1970 bo v romunskem železniškem prometu obratovalo 75 % diselskih električnih lokomotiv in le še 25 % parnih. Tudi v elektrifikaciji železniških prog so napravili že lepe korake naprej. V kratkem bo končana elektrifikacija proge Braşov—Bukarešta, do leta 1970 pa bodo elektrificirali tudi progo Krajova—Karansebeş—Kibnik.

POŠIROKEM SVETU

NEW YORK. — Sovjetski predstavnik v OZN Fedorankin je izročil generalnemu sekretarju U Tanu posebno pismo zunanjega ministra Gromika, v katerem je izražena želja Sovjetske zveze, naj bi na prihodnjem zasedanju Glavne skupščine OZN, ki se bo začelo letos septembra, razpravljali tudi o sklenitvi mednarodnega sporazuma „o pravnih načelih delovanja držav pri raziskavi Lune in drugih nebesnih teles“.

HAVANA. — Kubansko notranje ministrstvo je sporočilo, da je minulo nedeljo skušala pristati na ozemlju Kube skupina štirih pripadnikov protikubanskega gibanja v Ameriki, ki da so imeli nalogo, da umorijo predsednika Kube Fidela Castra. Dva izmed atentatorjev sta zašla v kubansko ujetništvo in sta priznala namen tega podviga, medtem ko so med zaplenjeno opremo skupine našli plastične bombe in druga orodja. Eden od ujetih atentatorjev je baje član ameriške obveščevalne službe in poveljnik protikubanskega gibanja v Ameriki.

LIUBLJANA. — Predsednik SFR Jugoslavije Josip Broz Tito biva na krajšem obisku v Sloveniji. Zadnje nedelje na večer je obiskal tudi Ljubelj. Na Bledu je sprejel prvega sekretarja CK madžarske socialistične delavske partije Janosa Kadarja, ki je prispel v Jugoslavijo na krajši prijeteljski neuradni obisk.

TOKIO. — Ameriška letala so na odprtem morju bombardirala kitajsko ribiško ladjo. Trije ribiči so bili ubiti, 18 pa je bilo ranjenih. LR Kitajska je ostro protestirala proti temu incidentu, ki ga je označila za „hudo provokacijo“. Kitajsko partijsko glasilo je dogodek v svojem komentarju ocenilo kot znamenje, da namerava Amerika razširiti vojno.

KINSHUSA. — V Kongu so aretirali štiri visoke funkcionarje, ki so jih obtožili, da so hoteli organizirati državni udar proti šefu države generalu Mobutuju. Med aretiranimi je tudi bivši predsednik kongoske vlade Evariste Kimba, drugi zoročniki pa so bivši obrambni minister Jerome Anany, bivši minister za kmetijstvo Alexandre Mahamba ter bivši finančni minister in bližnji sodelavec bivšega predsednika Kasavubuja senator Emmanuel Bamba. Zoročniki so imeli pripravljeno že poseben proglas, ki naj bi ga objavili po prevzemu oblasti. V razglasu je rečeno, da je general Mobutu, odkar je prišel na oblast, tiral deželo na rob paloma, v spopade in gospodarsko opustošenje, zato „je bilo nujno treba vrniti deželi zakonito oblast“.

MEXICO. — V Havani so pod predsedstvom kubanskega predstavnika ustanovili stalni sekretariat trilateralne konference solidarnosti. V stalnem sekretariatu so predstavniki Vietnam, Koreje, Pakistana in Sirije (za azijske države), Gvineje, Združene arabske republike, Kongo in portugalskih posesti (za Afriko) ter Venezuela, Čila, Dominikanske republike (za Latinsko Ameriko).

MOSKVA. — Znani sovjetski projektant letal Andrej Tupoljev je konstruiral svet novo letalo, ki leti z nadzvočno hitrostjo. Letalo „TU-144“ bo letelo 2500 kilometrov na uro, doseglo bo višino 20.000 m in bo lahko sprejelo 221 potnikov. Novo sovjetsko letalo naj bi bilo gotovo še prej kot angleško-francosko „Concorde“, na katerem obe državi delata že več let.

DEN HAAG. — Ko je zahodnonemška vojna ladja „Scharnhorst“ prispela na obisk v Amsterdam, je prišlo v pristanišču do velikih demonstracij, pri katerih so protestirali proti navzočnosti nemške vojne ladje.

BUDIMPEŠTA. — Madžarska bo s 1. januarjem 1968 začela izvajati gospodarsko reformo, katere namen je, da se gospodarsko življenje dežele preuredi v skladu z zahtevami sodobne proizvodnje, ranljivosti in novih potreb, ki jih narekuje čedalje večje vključevanje Madžarske v mednarodno delitev dela. Letošnje in prihodnje leto bosta pripravljajni obdobji, v katerih bodo ves dosedanj gospodarski sistem izboljšali, da bi nove ukrepe čim uspešneje izpolnili.

MOSKVA. — Ob zaključku uradnega obiska jugoslovanskega državnega sekretarja za zunanje zadeve Marka Nikeriča v Sovjetski zvezi je bilo objavljeno skupno poročilo, v katerem je rečeno, da so med jugoslovansko-sovjetskimi razgovori prevladovali sorodni pogledi na posamezna mednarodna vprašanja. Posebej sporočilo obsoja ameriško oboroženo vmešavanje v Vietnam ter poudarja, da je treba vietnamsko osvobodilnemu gibanju priznati status predstavnika vietnamskega ljudstva. Na obeh straneh je bila izražena zahteva po splošni razorožitvi in prepovedi širjenja atomskega orožja. Spriču zaostrirove mednarodnega položaja — zahodnonemški revanšizem predstavlja nevarnost za evropsko varnost in za mir v svetu — je treba krepiti vlogo OZN.

TOKIO. — Na sestanku predsednikov občin mest in vasi na japonskem otoku Okinavi so sprejeli resolucijo, v kateri zahtevajo odstranitev ameriških vojaških oporišč na tem otoku.

HAVANA. — Po zadnjih ameriških provokacijah proti Kubi je kubanski predsednik Fidel Castro izrazil prepričanje, da Amerika pripravlja „oboroženo agresijo“ proti Kubi. Hkrati je sporočil, da je izdal ukaz o stanju pripravljenosti za 100.000 pripadnikov oboroženih sil. Ameriškega zunanjega ministra Ruska je Fidel Castro posebej obtožil, da odkrito grozi z vojno.

ŠKOFJA LOKA. — Slovensko mesto Škofja Loka in italijansko mesto Medicina sta se pobratili. Listino o pobratenju sta župana obeh občin podpisala na slavnostni seji občinske skupščine v Škofji Loki.

RIO DE JANEIRO. — V bližini brazilskega mesta Rio Negro v zvezni državi Parana je padel na Zemljo ameriški umetni satelit. Ko je satelit treščil na tla, se je na 30 km širokem področju slišala močna eksplozija, kateri je sledila vrsta šibkejših detonacij. Ostanki satelita so našli 80 km stran od kraja, kjer je padel na Zemljo.

KOEBENHAVEN. — Predsednik danske vlade Krug je izjavil, da dosedanja ublažitvena napetost med Vzhodom in Zahodom ustvarja možnost, da bi organizirali skupno evropsko konferenco o problemih varnosti. Danska se hoče tudi na zasedanju NATO v Bruslju zavzeti za to, da bi utrlj pot do izmenjave mnenj med Vzhodom in Zahodom o najrazličnejših evropskih problemih.

OTROK IN UČENJE

Ponavljanje snovi
nujno potrebno
za učni uspeh

Naučeno znanje še ne zagotavlja njegove trajnosti. V naši zavesti deluje tudi nasprotna sila — pozabljanje. Marsikaj zbledi, marsikaj izrinejo iz zavesti novi vtisi in doživljaji. Pri otrocih je spomin še posebno nezanesljiv. Po mnenju nekaterih psihologov se med poletnimi počitnicami »porazgubi« kar polovica znanja, ki so ga učenci pridobili v prejšnjem šolskem letu.

V prvih razredih ljudske šole se dober del snovi učenju in ponovi že v šoli. Domače naloge so le dopolnilo šolskega dela, spoznavanje, utrjevanje in ponavljanje se vrstijo časovno povezano in pod stalno kontrolo učitelja.

V višjih razredih ljudske šole in v nadaljnjem šolanju pa je utrjevanje in ponavljanje čedalje bolj prepuščeno učencu, učitelji le od časa do časa preverjajo njegovo znanje in ga ocenjujejo. Večina učencev in dijakov še ni dovolj zrela za tako samostojno opravljanje šolske dolžnosti in je to treba šele sproti privzgojiti. Dokaz za to je tako imenovano kampanjsko učenje, pri katerem se učenci lotijo učenja in ponavljanja šele takrat, ko jim »voda teče v grlo«. Namesto da bi sproti utrđili in ponovili snov, ki jo v šoli obravnavajo, prelagajo učenje vse do tistega dne, ko jih strah pred spraševanjem prisili k delu.

Psihološki poizkusi so pokazali, da nastopi pozabljanje takoj, ko smo prenehali z učenjem. Količina naučenega znanja najhitreje upada v prvih dneh po osvajanju. Z drugimi besedami: če odlagamo utrjevanje in ponavljanje snovi za več dni ali celo za več tednov, puščamo pozabljanju praste roke, da opravi svoje uničevalno delo, da briše iz zavesti dober del tega, kar se je učenec v šoli naučil. Utrjevanje in ponavljanje snovi oziroma domače učenje je torej najbolj smotno takoj prve dni po šolski razlagi. V svojo korist naj bi šolarji prevzeli tak način učenja ter naj bi utrđevali in poglobljali predvsem to, kar so v šoli obravnavali prejšnji dan ali prejšnje dni. Čež ten dni, ko bo predmet spet na urniku, bo zadoščala le krajša ponovitev. Vsakdanji otrokov delovni načrt naj zato zajame:

- najprej temeljito učenje in utrjevanje nove šolske snovi,
- nato pa ponavljanje starega, že naučenega gradiva, ki ga mora občasno ponoviti, da ga ne bi pozabil.

Kampanjsko učenje je seveda povsem drugačno, ogoljujanje pa je pri njem učencem, ki je šel po le navidezno lažji poti. Za učenje, ki ga je odlagal toliko časa, bo namreč potreboval mnogo več napora in časa, če mu le-tega ne bo sploh zmanjkalo. Tudi to se pogosto dogaja in šolsko leto se konča z neuspehom. Če pa le uhiti pred to »12. uro« in v naglici obnovi in ponovi obširno snov, je vrednost njegovega znanja majhna. Hitro naučeno znanje je po navadi tudi hitro pozabljeno.

Čeprav smo gradivo temeljito proučili in ga utrđili, ga moramo občasno še ponoviti, da nadomestimo, kar je med tem zbrisalo iz spomina pozabljanje. Najbolj trajno in gradivo, to je tisto, ki smo ga resnično osvojili in ga nato še večkrat ponovili.

Psihološki poizkusi kažejo, da o svojem snov hitreje in trdnje, če se učimo oziroma jo ponavljamo z vmesnimi časovnimi presledki. Hitreje in trdnje se bo otrok naučil na primer neko pesmico ali novih besedi pri tujem jeziku, če se jih bo učil večkrat po nekaj časa, kot pa če bi se jih hotel naučiti hkrati, v enem samem »zamanu«. Večkratno ponavljanje snovi je torej tudi iz tega vidika nujno. Pri tem naj bodo časovni presledki med enim in drugim učenjem oziroma ponavljanjem spočetka krajši (ko se snov šele učimo), pozneje pa vedno daljši (da snov od časa do časa ponovno osvežimo in utrđimo in tako preprečimo pozabljanje).

Glavni vzrok pozabljanja je pravzaprav v tem, da novi vtisi »izrivajo« iz zavesti prejšnje, če niso do-

MESECA JULIJA IN AVGUSTA V LJUBLJANI:

XIV. poletne kulturne prireditve

V Ljubljani so v polnem teku priprave za letošnje XIV. poletne kulturne prireditve, ki se bodo začele 29. junija in bodo trajale do konca meseca avgusta. Osrednji del tega tradicionalnega festivala bo tudi letos baletni bienale, na katerem se bodo občinstvu predstavili številni domači in inozemski baletni ansambli. Baletnemu bienalu, ki se bo zaključil 20. julija, pa bodo v okviru letošnjega festivala sledile še mnoge druge prireditve, skupno jih bo 21, pri katerih bodo prav tako sodelovale domače in tuje kulturno-umetniške skupine.

Posebno pester bo spored letošnjega baletnega bienala, saj bo obsegal skupno sedemnajst baletnih večerov z nastopi dvanajstih baletnih ansamblov, od katerih bodo štiri iz tujine. Na dan otvoritve 29. junija se bo predstavil balet Slovenskega narodnega gledališča iz Ljubljane, ki bo v svojem zaokroženem »Baletnem večeru« prikazal drugo suito Marjuna Lipovška, plesno pesnitev po Prešernovi pesmi »Zenska zvestoba«, ki jo je uglasbil Vilko Ukmar, in simfonično koreografsko pesnitev »Obrežje plesalk« po glasbi Zvonimira Cigliča. Vsa tri baletna dela je koreografiral dr. Henrik Neubauer.

Dva večera bo gostoval balet Narodnega pozorišča iz Beograda, kateri bo najprej uprizoril balet »Romeo in Julija« Sergeja Prokofjeva, drugi večer pa »Baletne impresije«, ki obsegajo ples na »Klasično simfonijo« Sergeja Prokofjeva, baletno enodejanko »Zapuščene« Milka Kelemena in »Veselo zgodbo«, ki je na glasbo Johanna Straussa nastala po Nestrojevi komediji Talisman.

Prav tako dva večera bo v Ljubljani nastopal komorni ansambel »Svobodnega plesa« iz Zagreba. Nastopil bo z dvema »Sonatinama«, s

»Taccato« Bogdana Grgiča, s »Spovom mladeničev« Karlheinz Stockhausna, z »Nocturnom« Bruna Maideira ter z baletnima deloma »Ionisation« in »Integrales« Edgarja Waresa.

Balet Hrvatskega narodnega kazališča iz Zagreba bo prvi večer uprizoril Čajkovskega »Trnjulčico«, naslednjega dne pa v »Baletnem večeru« predstavil dela hrvaških skladateljev, in sicer »Simfonijo in Re« Luke Sorkočevića, »Variacije« Pavla Dešpalja, »Poslednjo vlogo« Igorja Kuljeriča in »Dubrovniske skice« Bruna Bjelinskega.

Med inozemskimi ansambli, ki bodo sodelovali na letošnjem baletnem bienalu v Ljubljani, zavzema posebno mesto mednarodno znani »Het National Ballet« iz Amsterdama. Prvi večer bo predstavil Čajkovskega »Dessins pour les Six«, Rossinijev »Pas de deux romantique«, Riisagerjeve »Etudes« in Cohenovo »La table verte«, drugi dan pa bodo med drugim na sporedu Bachov »Concerto Barocco«, Minkus-Drugov Pas de deux »Don Kihot« in Debussyjev »Ile Nocturne«.

Ljubljanski zavod za glasbeno in baletno izobraževanje bo s svojim ansamblom uprizoril vrsto baletnih del na glasbo Ramoša, Pahorja, Srebotnjaka, Lutoslavskega, Bartok-Szekelyja in Prokofjeva.

Veliko obogatitev letošnjega festivala pomeni sodelovanje »Gledališča plesa VUS« iz Prage, katero združuje mlade poklicne in amaterske plesalce, ki so se usmerili predvsem na jazz-balet. V okviru ljubljanskega baletnega bienala bo skupina izvajala plesna cikla »Kontakti« in »Mehanizmi«, fragmente iz »Shakespeareove suite« ter »Absurdnosti«.

Balet Srpskega narodnega pozorišča iz Novega Sada bo predstavil Rudolfa Bruccija »Demona zlata« in balet »Vrč« Alfreda Caselle, komedijo iz sicilijanskega življenja, ki je nastala po noveli Luigija Pirandella.

Velika skupina baletnih umetnikov madžarskega baleta »Sopiana« iz mesta Pecs bo v dveh baletnih ve-

Levstikove nagrade
za mladinsko književnost

Ljubljanska založba »Mladinska knjiga« je letos že sedemnajstič podelila Levstikove nagrade za mladinsko književnost, in sicer za izvorno leposlovno delo, za izvorne ilustracije in za izvorno poljudnoznanstveno delo.

Levstikovo nagrado za izvorne ilustracije mladinskih knjig sta prejela Melita Vovk-Stih za ilustracije v knjigah »Basni« Krilova, »Pustov god« Vere Albreht in »Puhek v Benetkah« Mire Mihelič ter Jože Ciuha za ilustracije v knjigah »Deček Jarbol« Bena Zupančiča, »Pomlad ob Soči« Črlomira Šinkovca in »Nina na Cejlonu« Nade Kraigher. Levstikovo nagrado za izvorno leposlovno delo je dobil Leopold Suhodolčan za knjigo »Velikan in pajac«, nagrado za izvorno poljudnoznanstveno delo pa Joško Battestin za delo Mikroskop »Pionir«, eksperimentalna omarica.

Hkrati s podelitvijo Levstikovih nagrad za leto 1965 je bila v Narodni in univerzitetni knjižnici tudi razstava knjig, ki jih je lani izdala Mladinska knjiga. Ravno lani je dosegla ta založba nov rekord, saj je pri njej izšlo kar 206 knjig, za katere je prejela tudi številna domača in mednarodna priznanja.

volj utrjeni in zakoreninjeni. Raziskovanja tega pojava so prišla do nekaterih zaključkov, ki jih moramo upoštevati, ko navajamo otroka na smotno razporeditev učenja in ponavljanja.

Med učenjem so potrebni tudi vmesni odmori. Kratek premor omogoča, da naučeno izzveneva in se vtiškuje še nekaj časa v našo zavest, ne da bi novi vtisi (nova snov) trgali to zapomnitev, hkrati pa preprečuje utrujenost. Vmesni odmori pa naj ne bodo predolgi, sicer se razbije delovno razpoloženje in preneha smiselna zbranost.

Važno je tudi zaporedje snovi ozi-

roma predmetov pri učenju. Čim bolj sorodna snov si sledi, tembolj zavira zapomnitev prejšnje. Zato je prav, da si pri razporeditvi učenja sledijo čim bolj različni predmeti. Na ta način tudi preprečimo, da ne postane učenje preveč enolično in dolgočasno. Taka raznovrstnost ne dolgočasi in ne utruja v večji meri, zato bo učenčeva delovna storilnost lahko dalj časa visoka.

Čim bolj je gradivo utrjeno, tem manj ga bo izrivalo iz spomina novo učenje. Učenec naj zato najprej temeljito utrđi snov enega predmeta in šele nato preide k učenju drugega.

Dvajset let »Slovenskega vestnika«

Nagradno tekmovanje

v pridobivanju novih naročnikov

Začenjamo tretji in hkrati tudi zadnji mesec našega nagradnega tekmovanja ob 20-letnem jubileju »Slovenskega vestnika«. Da bi tudi še tistim, ki se doslej niso vključili v to našo skupno akcijo, dali priložnost, še enkrat objavljamo ustrezni razpis:

Tekmovanje traja do 30. junija 1966 in pri njem lahko vsakdo sodeluje. Za tiste, ki bodo sodelovali pri tekmovanju, so razpisane naslednje nagrade

● **POSEBNO NAGRADO** (14-dnevno brezplačno bivanje na morju za dve osebi) prejme tisti, ki bo pridobil največ novih naročnikov.

● **DESET GLAVNIH NAGRAD** (magnetofon in trak s posnetki slovenskih pevskih zborov, gramofon s ploščami, radijski sprejemnik-transistor, električni mešalnik-mikser, izdelki umetne obrti, knjižne zbirke itd.) bo razdeljenih z žrebanjem, pri katerem bo vsak tolikokrat udeležen kolikor novih naročnikov bo pridobil.

● **KNJIŽNO NAGRADO** prejme vsak ne glede na število pridobljenih novih naročnikov z izjemo tistih, ki bodo dobili zgoraj omenjene nagrade.

● **JUBILEJNO DARILO** (brezplačno prejemanje »Slovenskega vestnika« od dneva naročitve pa do 30. junija 1966) dobi vsak novi naročnik.

Kot nov naročnik v smislu tega tekmovanja velja vsak, ki bo »Slovenski vestnik« v času tekmovanja naročil ali sam ali preko druge osebe ter najkasneje do 30. junija 1966 poravnal naročnino vsaj za eno leto (60 šillingov).

Do konca tega meseca je še čas. Poslužite se torej priloženih naročilnic in pridobivajte nove naročnike »Slovenskega vestnika«. V štirih tednih bodo razdeljene lepe nagrade in bo lahko vsakomur žal, če bo zamudil to priložnost!

čeri izvajala Vivaldijevo »Etudo v modrem«, Couperinovo »Etudo št. 2«, »Balado odvratnosti« Sandorja Szokolaya, »Concerto« Bele Bartoka, Beethovnovoga »Prometeja« in Rossinijevo »Uverturo«.

Narodno gledališče »Ivan Zajc« z Reke bo s svojo baletno skupino uprizorilo balet Wernerja Egka »Abraxas« v koreografiji Franja Horvata, medtem ko se bo Studio iz svremenih ples iz Zagreba predstavil z vrsto domačih in tujih baletnih del.

Letošnji baletni bienale bo zaključil baletni ansambel »Teatra Stanislavski Dančenko« iz Moskve, ki združuje svetovno znane plesne umetnike. V Ljubljani bo izvajal dela na glasbo Beethovna, Granadosa, Hačaturjana, Čajkovskega, Rimskega-Korsakova, Solovljeva-Sedova in drugih.

Nadaljnjih sedem večerov letošnjega baletnega bienala v Ljubljani pa bo posvečenih predavanju kvalitetnih ameriških in sovjetskih baletnih filmov.

Boj za lepo francoščino

sreča v tej ali oni »hall« v družbi čedne prijateljice z velikim »sex appealom«; tudi Francoz občuduje dekleta v »bikiniju« in v opoldanskem odmoru si rad privoščiti »snack« (prigrizek) v restavraciji »self service« (v samopostrežnici), kjer mu »barman« pri točilni mizi natoči »quick«.

To je seveda le nekaj primerov, ki pa dovolj zgovorno kažejo, da pred današnjo »internacionalizacijo« jezikov tudi francoščina ni več varna. Za predsednika de Gaulle pa je vzor lepe francoščine še vedno Voltaire, zato tudi njegova želja, naj bi se Francozi, zlasti pa diplomati in znanstveniki, spet povrnili k Voltairovemu jeziku. Tudi sam v svoje govore pogosto vpleta izraze tega klasika in druge starinske besede, pojme in izraze, o katerih pomenu si današnji Francozi niso vedno povsem na jasnem. Kljub temu pa je de Gaulle izdal navodilo, po katerem naj bi v bodoče francoski uradni zastopniki govorili takšno francoščino tudi na mednarodnih zborovanjih.

Vendar pa bo moralo po vsej verjetnosti miniti še precej časa, preden bodo prizadevanja posebne komisije, ki ji načeljuje predsednik francoske vlade Georges Pompidou, rodila prve uspehe.

Kulturne drobtine

● V Ljubljanski Drami bo te dni gostovalo italijansko gledališče »Compagnia del Teatro Italiano con Peppino de Filippo« iz Rima. Kakor pove že nenavadno dolgo ime tega gledališča, je njegova glavna osebnost znani gledališki in filmski igralec ter režiser Peppino de Filippo. Med svojim gostovanjem v Ljubljani bodo italijanski umetniki uprizorili Machiavellijeva »Mandragolo« ter farso »Don Felice«, katere avtor je Peppino de Filippo.

● Slovenski klub v Trstu je prejšnji teden priredil praznovo v spomin pesnika Srečka Kosovega. O pesnikovem življenju in delu je govoril dr. Bratko Kreft, ki je orisal politično in družbeno razmere, v katerih se je razvijala umetniška osebnost pesnika Kosovega, hkrati pa je predavatelj govoril tudi o svojih lastnih spominih na prerano umrlega pesnika.

● Sovjetska zveza in Nizozemska sta pred nedavnim sklenili nov sporazum o kulturnem sodelovanju, ki predvideva nadaljnjo izmenjavo na področjih visokošolstva, gledališča, likovne umetnosti, filmskega ustvarjanja, radio, turizma in športa.

● Prihodnji teden bo imel v Delavskem domu v Trbovljah svoj prvi koncert slovenski pevski zbor Glasbene matice iz Clevelanda v Ameriki.

● Medtem ko je Johann Nestroy s svojimi komedijami na avstrijskih odrih še vedno priljubljen, pa je njegov »Nesrečnik« dočel v Münchenu popoln neuspeh.

● Na Bledu se je začela nova sezona likovnih razstav, ki jih že peto leto prirejajo med turistično sezono. V maju je razstavljal Ferdo Mayer, trenutno je razstava Franceta Slane, kateri bo sledila kolektivna razstava petih slikarjev Šubica, Fakina, Vidica, Pandurja in Logandra. V času od 10. do 17. julija bo kongres likovnega oblikovanja, v drugi polovici julija bo razstavljal Marij Pregelj in Drago Triar, meseca avgusta pa slikar Anton Gojmir Kos in kipar Boris Kalin. Poleg tega bodo na Bledu še štiri etnografske oziroma dokumentarne razstave, ki jih bo pripravil Gorenjski muzej iz Kranja.

● V Sovjetski zvezi je izšla letos v nakladi 100.000 izvodov nova izdaja Pasternakovih pesmi, ker je bila lanskoletna izdaja (40.000 izvodov) v najkrajšem času razprodana. Predgovor k novi izdaji je napisal s primernim komentarjem Pasternakovega literarnega razvoja Karnej Čukovski.

● Med 27. in 31. julijem bo v Zagrebu revija jugoslovanske folklorne, na kateri bodo sodelovale folklorne skupine iz vseh republik. Tako skupine kot posamezniki bodo tekmovali v plesih, pesmih in glasbi. Hkrati bo prirejena tudi razstava pristnih narodnih noš iz vseh predelov Jugoslavije ter zanimivih folklornih izdelkov.

● Ob 700-letnici rojstva velikega italijanskega pesnika Danteja so bile velike proslave po Italiji in tudi v drugih državah. »Dantejevo leto« v Italiji se je zaključilo z dokaj čudno »slovesnostjo«, namreč s procesom proti Danteju. Ko je bil Dante iz političnih vzrokov izgnan iz svojega domačega mesta Florenca, je našel prvo zavetišče v Arezzu, kjer so zdaj obnovili takratni proces, naperjen proti velikemu pesniku, da bi vsaj stoletja pozneje popravili krivico, ki mu je bila prizadejana. Ob velikem navdušenju občinstva in javnosti je sodišče soglasno oprostilo pesnika taktičnih obtožb.

Geschehen
in

Südkärnten

II

Der Zentralverband slowenischer Organisationen in Kärnten und der Rat der Kärntner Slowenen haben in einer Sitzung des gemeinsamen Koordinierungsausschusses am 10. Mai 1966 die gegenwärtige Lage der slowenischen Minderheit in Kärnten einer eingehenden Prüfung unterzogen. Hierbei wurde festgestellt, daß die beiden Zentralorganisationen der Kärntner Slowenen die bisherigen Bemühungen der Bundesregierung seit der Unterzeichnung des Staatsvertrages, die Minderheiten-schutzbestimmungen zu verwirklichen und die Minderheitenfrage einer erträglichen Lösung zuzuführen, keineswegs verneinen. Gleichzeitig haben aber beide Organisationen auch festgestellt, daß noch viele Fragen, die wesentliche Bereiche der slowenischen Minderheit betreffen, ungelöst geblieben sind.

In diesem Zusammenhang wurde ein Schreiben an die Bundesregierung zu Händen des Bundeskanzlers Klaus gerichtet, in dem darauf verwiesen wird, daß sich die Lösung von Minderheitenfragen in Zusammenarbeit mit der betroffenen Minderheit als richtig erweisen habe. Deshalb regten die Kärntner Slowenen beim Bundeskanzler an, die Gespräche mit der Minderheit wieder aufzunehmen und fortzusetzen.

Gleichzeitig haben der Zentralverband slowenischer Organisationen in Kärnten und der Rat der Kärntner Slowenen ein Schreiben an den früheren Bundesminister für auswärtige Angelegenheiten Dr. Kreisky gerichtet, worin ihm für die Initiative und sein Bemühen, die offenen Probleme im unmittelbaren Kontakt mit den Vertretern der Minderheit und den Repräsentanten des Landes und des Bundes einer Lösung zuzuführen, der Dank ausgesprochen wurde.

Das Schreiben an die Bundesregierung wurde abschließend auch dem Bundesminister für auswärtige Angelegenheiten und dem Landeshauptmann von Kärnten zur Kenntnis gebracht.

Am 15. Mai 1966 versammelten sich am Zablatschno Jezero/Turnersee rund 2000 Slowenen aus Österreich und Italien zu einem kulturellen Freundschaftstreffen, bei welchem rund 400 Sänger und Sängerinnen der Chöre der Slowenischen Kulturverbände aus Triest und Klagenfurt mitwirkten. Als Ehrengäste nahmen an dem Treffen teil: Landtagsabgeordneter Josef Lubas als Vertreter des Landeshauptmannes Sima, der Präsident des Verbandes der Kulturorganisationen Sloweniens Branko Babič, der jugoslawische Generalkonsul in Klagenfurt Franc Pirković und Octavio Vidoni als Vertreter des Italienischen Generalkonsuls in Klagenfurt.

Als Festredner sprachen der Obmann des Zentralverbandes slowenischer Organisationen in Kärnten Dr. Franci Zwitter, der Obmann des Slowenischen Kultur- und Wirtschaftsverbandes in Triest Boris Race und der Obmann des Slowenischen Kulturverbandes in Triest Prof. Robert Hlavaty. In ihren Reden unterstrichen sie die Schicksalsgemeinschaft beider Minderheiten sowie den Willen zum friedlichen Zusammenleben mit dem Mehrheitsvolk und zur guten Nachbarschaft am Schnittpunkt des slawischen, germanischen und romanischen Sprach- und Kulturraumes.

Vor der Festveranstaltung hielt der Verband der slowenischen Ausgesiedelten in Kärnten seine Jahreshauptversammlung ab. Diese war mit einer Feier des zwanzigjährigen Bestandes dieses Verbandes, in dem hunderte Kärntner slowenische Familien vereinigt sind, welche am 14. und 15. April 1942 von den nazistischen Machthabern von ihrer Heimatscholle in Kärnten vertrieben worden sind, verbunden.

Die slowenischen Hauswirtschaftsschulen in St. Rupert bei Velikovec/St. Ruprecht bei Völkermarkt und St. Peter bei St. Jakob in Roß/St. Peter bei St. Jakob im Rosental veranstalteten am 1. und am 15. Mai 1966 Schlußfeiern des abgelaufenen Schuljahres. Beide Schulen zusammen haben im vergangenen Schuljahr 69 Schülerinnen besucht.

Die Schüler des Bundesgymnasiums für Slowenen in Klagenfurt veranstalteten am 22. Mai 1966 ihre traditionelle Akademie in Celovec/Klagenfurt. Bei der Akademie wirkten rund 200 Schüler in verschiedenen Chören, als Rezitatoren und bei musikalischen Darbietungen mit. Ihre Darbietungen brachten die Schüler in beiden Landessprachen vor. Im laufenden Schuljahr besuchen diese Mittelschule 372 Schülerinnen und Schüler, von denen 23 zur Matura angetreten sind.

An der Akademie nahm auch eine Anzahl Ehrengäste teil, unter ihnen als Vertreter des Präsidenten des Landesschulrates für Kärnten Bezirksschulinspektor Rudolf Vouk, Vizepräsident Franz Seitschnig, der jugoslawische Generalkonsul Franc Pirković und Konsul Jaglič sowie der Landesobmann der Österreichischen Liga für die Menschenrechte Hofrat Erwin Pabst. Der Direktor der Schule Hofrat Dr. Josef Tischler wiederholte in seiner Ansprache die Forderung der Kärntner Slowenen nach einem eigenen Schulgebäude für die slowenische Mittelschule, womit der Vormittagsunterricht eingeführt werden könnte.

KOLEDAR

Petek, 3. junij: Klotilda
Sobota, 4. junij: Franček
Nedelja, 5. junij: Sv. Trojica
Ponedeljek, 6. junij: Norbert
Torek, 7. junij: Jakob
Sreda, 8. junij: Medard
Četrtek, 9. junij: Sv. R. Telo

ODK O ELEKTRARNAH V ROŽU:

Namesto sedmih le štiri
elektrarne na Dravi

Družba dravskih elektrarn je spremenila svoj prvotni načrt elektrarn na Dravi med Beljakom in Aninim mostom. Od prvotno predvidenih sedem bo gradila le štiri. Poleg elektrarne Bistrica v Rožu, katere gradnja je v polnem teku, bo gradila še elektrarne v Rožeku, v Borovljah in zahodno od Aninega mostu, opustila pa je projekte pod Humberkom, v Dulah in v Podgradu.

Načrti za elektrarno Rožek so zgotovljeni, s pričetkom gradnje pa je računati, ko bo leta 1968 zgotovljena elektrarna Bistrica v Rožu. ODK računa, da bo elektrarna stala okoli 860 milijonov šilingov. Elektrarni Borovlje in Anin most bosta po obsegu gradenj in po zmogljivosti nadomestili prvotno predvidene nadaljnje tri elektrarne v tem območju. Od prvotno predvidenih petih elektrarn v tem območju bi imela vsaka le zmogljivost labotske elektrarne. Sedaj predvideni elektrarni pa se bosta po zmogljivosti približali ostalim koroškimi elektrarnam na Dravi.

Elektrarna Borovlje bo imela 21,5 m visok jez, pred katerim bo nastalo ozko umetno jezero, ki bo 3,7 km² veliko. S tem bo manjši od bistriškega jezera, ki bo merilo 5 kvadratnih kilometrov. Podobno kakor na Bistrici bodo tudi v Borovljah polja na desni strani Drave zavarovali z nasipom, ki bo 10 km dolg in bo segal gor do Svelne vasi. Zaradi jezera bodo morali dvigniti in podaljšati železniški most

pod Humberkom, ljubeljsko cesto pa bodo na novo speljali in zgradili tudi nov most čez Dravo. Most, ki ga sedaj gradijo čez Dravo, je le provizoričen in bo z nastankom elektrarne v celoti preplavljen.

Elektrarna Anin most bo po projektu podobna elektrarni Rožek. Dravo hočejo zajeziti pri Lečni in jo na levi strani sedanje struge po 1,7 km dolgem kanalu speljati do elektrarne, ki bo stala 600 metrov zahodno od Aninega mostu. Jezero, ki bo z zajezitvijo nastalo, bo blizu 20 km dolgo in zelo ozko. Zemljišča bodo z nasipi zavarovali pri Podgradu in Ždovljah.

Bistrica nad Pliberkom

V vrsti žalostnih dogodkov, do katerih je prišlo na naši vasi in v naši občini v zadnjih tednih in mesecih, moramo naknadno zabeležiti, da se je pred tedni oglasila smrt tudi v Rudolfovi družini, kateri je iz njene srede izrgala širom Podjune znanega očeta Slavka Rudolfa. Pokojni Slavko je bil pri vseh, ki so ga poznali, spoštovan in priljubljen saj je čuval in

Zveza slovenskih žena namesto posebnega obvestila sporoča, da bo ob priložnosti dvajsetletnice obstoja organizacije naših žena v nedeljo 5. junija ob dveh popoldne pri Miklavžu v Bilčovsu

družabno srečanje žena

h kateremu so vse slovenske žene in matere na Koroškem prav prisrčno vabljene.

Odbor

Dr. Wagner 20 let velikovski okrajni glavar

V sredo je minilo 20 let, odkar je sedanji dvorni svetnik dr. Wagner stopil na čelo uprave okraja Velikovec. Bilo je to 1. junija 1946, ko sta v okraju vladali še beda in revščina, ki jih je zapustila druga svetovna vojna. Z dr. Wagnerjem je stopil na čelo velikovskega okraja uradnik in človek, ki si je s svojo objektivnostjo, toleranco in dejavnostjo kmalu osvojil zaupanje prebivalstva obeh narodnosti.

Svojo funkcijo je dr. Wagner opravljal v prepričanju, da more priti v okraju do mirnega sožitja in blaginje le, če pripadniki slovenske narodnosti ne bodo zapostavljeni, marveč enakopravni z nemško govorečim prebivalstvom. S tem prepričanjem, ki ga uveljavlja, je dr. Wagner že precej pripomogel, da se njegov okraj v mejah danih možnosti izkopa iz gospodarske zaostalosti in da so postali primeri zastavljanja slovenskega prebivalstva vse redkejši.

Kronist, ki bo enkrat pisal zgodovino velikovskega okraja, se bo gotovo delj časa ustavil pri obdobju, ko okraju načeljuje dr. Wagner. Podrobneje bo zapisal, da je dobil okraj leta 1949 kot prvi v deželi na njegovo pobudo okrajni dom onemoglih, da je dr. Wagner na Koroškem opravil pionirsko delo, ko je občine na področju šolstva združil v skupnost in da se kot predsednik te skupnosti uspešno zavzema za izboljšanje pogojev šolanja mladine in lažjanja njene poti do šole z uvedbo šolskih avtobusov.

Pa ne le to. Zapisal bo tudi, da je dr. Wagner v okraju tribun za korigirane občine, da pospešuje njihovo dejavnost in da se zavzema za pomoč, ki jo potrebujejo. Istočasno pa je vnet za razvoj turizma in maloobmejnega prometa v okraju, za prijateljsko sožitje in sodelovanje na meji. Da je sprič tega in zaradi svoje preprostosti in človekoljubnosti med prebivalstvom priljubljen, se razume samo po sebi. Prebivalstvo okraja želi, da bi tak, kakršen je, ostal še dolgo na čelu okraja in mu pomagal na nadaljnji poti razvoja k napredku in blaginji, ki jih je tako potreben.

O B J A V A

DRŽAVNE GIMNAZIJE
ZA SLOVENCE

Sprejemni izpiti za prvi razred so 9. julija 1966 ob 8. uri zjutraj. Učence prijavite ali ustno v šolski pisarni ali pismeno na naslov „Direktion des Bundesgymnasiums für Slowenen in Klagenfurt, Lerchenfeldstraße 22“ do 1. julija 1966.

Za prijavo so potrebni naslednji dokumenti: rojstni list, dokaz avstrijskega državljanstva in na dan izpita zadnje spričevalo, ki ga bodo učenci dobili na dosedanji šoli 8. julija 1966. Popis učenca pošlje šola direktno na gimnazijo. Pri izpitu bodo učenci vprašani v slovenščini, nemščini in računstvu in sicer iz snovi, katere je predpisana za četrto šolsko stopnjo.

Glede sprejema v višji razred pa je potreben razgovor z ravnateljem.

Ravnateljstvo

Folklorne skupine petih narodov

na 3. festivalu folklorne v Celovcu

Pri tretjem festivalu folklorne ob Vrbskem jezeru bodo sodelovale naslednje folklorne skupine: ansambel narodne glasbe radijskega orkestra Brno, »Suppinger Liedergruppe« iz Stuttgarta, Akademski skupina narodnih plesov »France Marolt« iz Ljubljane, zbor »Giuseppe Schill« iz Chioprisa iz Furlanije in Zbor fanfar Engen iz Badena. S Koroške bodo sodelovali koroška vojaška godba, pevski zbor in ženski tercet iz Podkloštra ter Skupina narodnih plesov »Lindwurm« iz Celovca.

Letošnji festival folklorne, povezan s »plesom okoli zmaja«, ki ga prirajajo celovski »veseli mestni sodniki«, se bo pričel z budnico v soboto 11. junija. Ob 9.30 uri je sprejem gostov na Novem trgu, kjer bo že od devetih naprej igral mladinski pihalni orkester, ki se bo tokrat prvič predstavil. Na Novem trgu bo goste pozdravil celovski župan. Ob treh popoldne se bodo zbrali »veseli mestni sodniki«, da po starem običaju pregledajo mestne meje, od koder se bodo na Novi trg vrnili ob šestih zvečer. Ob osmih zvečer bo v mestni hali folklorni večer pod naslovom »Pet

narodov poje, pleše in igra«. V nedeljo 12. junija se prične ob devetih zjutraj na vseh prizoriških slavnosti petje zborov, ob desetih pa bo na dvorišču Deželnega dvorca koncert, ki ga bo priredila vojaška godba.

Sezona na celovškem letališču se je pričela

Na celovškem letališču, ki Koroško povezuje s širnim svetom, se je pričela nova sezona. Od srede naprej pristane vsak dan ob dveh popoldne reaktivno letalo britanske letalske družbe BEA, ki s pristanišča odleti ob 15.15 uri. S tem letalom je Celovec preko Münchena povezan z Londonom in Berlinom.

V ponedeljek se mu bodo pridružila letala avstrijske letalske družbe AUA na liniji Celovec—Innsbruck—London z zvezo na Zürich in Düsseldorf, poleg tega pa še letala na linijah Celovec—Frankfurt in Celovec—Berlin ter Celovec—Amsterdam. Čarlerska letala s tu-

negoval vse dni svojega življenja pristne vrline in lastnosti našega slovenskega kmela na Koroškem.

Rudolfova družina je bila že od nekdanj trdna in zavedna slovenska družina. Slavkov oče je bil več let župan naše občine. V tem svojstvu si je pridobil vrsto zaslug za splošno blaginjo občine in občanov za katerih koristi se je neumorno prizadeval. Ko je Slavko prevzel Rudolfovo domačijo, si je ustanovil družino, iz katere je zrasel številan naraščaj. Na svoji življenjski poti je sledil očetovemu zgledu in požrvalno sodeloval v prizadevanjih za ohranitev slovenske besede na Koroškem in za pravice našega ljudstva. Svojo dejavnost je posebno izpričal v domačem prosvetnem društvu in na kmečkem področju, kjer je bil več let kot predstavnik Slovenske kmečke zveze predsednik krajevnega kmečkega odbora.

Kot človek je bil Slavko Rudolf dobričina in zelo družaben. Posebno veselje je imel z lovom in so ga bili njegovi lovski tovariši vedno veseli, kadar je bil med njimi.

Pri pogrebni svečanosti na šmihelskem pokopališču mu je veliko število žalnih gostov izkazalo zadnjo čast. Tako je ob odprtem grobu potrdilo svoje spoštovanje in ljubezen, ki ga je bil deležen pokojni, ter izrazilo srčno sočustvo vanje z žalujočimi svojci.

VEČ PROMETA —
VEČ NEZGOD

Letošnji binkoštni prazniki so v cestnem prometu v naši državi zahtevali 18 mrtvih. Od teh sta bila na Koroškem, kjer se je pripetila vrsta težkih prometnih nezgod, 2 mrtva. Eden od njih je bil 4-letni Karel Jernej, ki se je v ponedeljek zvečer v Rebrci zaletel v osebni avtomobil. V Rebrci je prišlo v teh dneh tudi še do druge težke nezgode, ko je z mopedom padel Janez Damej iz Tinj. Težji nezgodi sta imela v Svečah 16-letni Jože Goritschnig, v Področici pa 29-letni Franc Petermann, ki sta se z motornima kolesoma zaletela v osebna avtomobila.

risti pa bodo pristajala tudi iz Malmoja in Stockholma.

Tako bo tedenski promet na celovškem letališču dokaj obsežen. V nedeljah bodo pristala 3, odletela pa 4 letala, v ponedeljkih bodo pristala 3 letala, 2 bosta pa odleteli, v torek in petek bo pristala in odletelo po 1 letalo, v sredo bosta pristala 4, odletelo pa bo 5 letal, v četrtek bosta pristali in odleteli po 2 letali, v soboto pa bo pristalo 5 letal, odletela pa bodo 4. Poleg tega bo še vsak dan pristalo in odletelo letalo na liniji Dunaj—Graz—Celovec, v ponedeljkih pa se bo na tej liniji pridružilo še drugo letalo, ki bo iz Celovca odletelo direktno na Dunaj.

TO IN ONO

OD ŠMOHORA DO LABOTA

BELJAK. — Za binkoštno praznike se je ob Baškem jezeru zbralo okoli 200 »Rdečih sokolov« iz vseh predelov Koroške. Ob tej priložnosti je bilo v to socialistično mladinsko organizacijo sprejetih 70 novih članov. Srečanja sta se udeležila tudi deželni glavar Sima in njegov namestnik dr. Kerstnjak.

CELOVEC. — V nedeljo pred Binkošti je v Celovcu opravilo 163 trgovskih vajencev svoje pomočniške izpite. Med njimi je bilo 61 fantov in 102 deklet. 65 vajencev je prišlo iz trgovine z živili. Z odliko je izpite opravil en fant, s prav dobrim uspehom pa 8 vajencev.

SELE. — V Kotu se bo jutri zavesnila električna luč. Ta pomemben dogodek bo skupnost za elektrifikacijo Sele-Kot proslavila jutri popoldne ob pol tretji uri pri transformatorju v bližini Malejeve gostilne. Podrobnejše poročilo o tem dogodku bomo prinesli v prihodnji številki.

ZELEZNA KAPLA. — Občina se že več let prizadeva, da bi se moderniziralo nekoč po vsej Evropi sloveče zdravilišče Bela. Za analize vode je izdala že veliko denarja. Čeprav so te analize pokazale, da je voda zdravilna tako v primeru pitja kot v primeru kovanja in čeprav je pred volitvami od zastopnika ministrstva za trgovino in obnovo, ki je potoval od okoli, padla obljuba pomoči pri obnovi tega zdravilišča, se doslej v tej smeri še nič ni zganilo. Izgleda, da je pristojnim krogom na Dunaju gospodarski razvoj naše občine deveda briga.

GLOBASNICA. — Občina, župnijski urad in kmet Valentin Kogoj so se združili, da zgradijo iz Globasnice cesto k Rozalji. K gradnji ceste, ki bo stala 200.000 šilingov, bo dežela dala 75 % subvencije. Z gradnjo bodo kmalu pričeli.

Kapa iz ločja

(ANGLEŠKA PRAVLJICA)

Nekoč je živel bogat mož. Imel je tri hčerke in hotel je izvedeti, katera od njih ga ima najraje. Vprašal je najstarejšo:

— Ali me imaš rada?
— Rada vas imam, oče, tako zelo kot svoje življenje.

Oče je bil zadovoljen.
Potem je vprašal srednjo hčerko:

— Koliko rada me imaš, ljuba moja?
— Bolj kot cel svet, je odvrnila.

— Dobro je, se je razveselil oče in slednjič vprašal najmlajšo:

— In ti, ali me imaš kaj rada?
— Oče, rada te imam tako, kot meso zahteva soli.

Tedaj se je oče razjezil in zaklical:
Saj me sploh nimaš rada. Izgini iz moje hiše! Nikoli več te nočem videti!

In pognal je oče najmlajšo hčer čez prag iz rodne hiše ter zaklenil in zapahnil vrata za njo.

Najmlajša je šla in šla, dokler ni prišla do velikega močvirja. Nabrala si je snope ločja in spletla iz njega pokrivalo in ogrinjalo. Pokrivala se je in se odela od glave do nog. Nihče ni videl njene lepe obleke. Nato je šla še naprej, dokler ni prišla do velike hiše.

— Mogoče bi me vzeli za dekle? je vprašala.

— Ne, ne potrebujemo nobene deklice, so ji odvrnili.

— Ne vem, kam naj grem, je tožila deklica. — Saj nočem nikakršnega plačila in delala bom vse, kar mi boste ukazali.

— Naj bo, so ji rekli, — če znaš pomivati skleda in drgniti kuhinjske lonce, potem le ostani!

Ostala je, pomivala skleda, drgnila lonce in opravljala najbolj umazana dela. In ker ni povedala, kako ji je ime, so jo klicali kar Ločja, saj je bila od glave do nog pokrita z ločjem.

Nekega dne so priredili v mestu velik ples. Tudi služinčad je smela na ples, da bo videla, kako se zabavajo imenitniki. Le Ločja je rekla, da je preveč utrujena in bo raje ostala doma.

Ko pa so vsi odšli, je odložila pokrivalo in ogrinjalo, spleteno iz ločja, umila se je in počesala in šla na ples. Nobena ni bila tako lepo oblečena. Kdo pa je bil tudi na plesu?

Sin njenega gospodarja in bila mu je tako zelo všeč, da se je na prvi pogled zaljubil vanjo. Ves večer je plesal le z njo in prav z nobeno drugo.

Preden pa so nehali plesati, se je deklica izmuznila iz plesne dvorane in tekla domov. Ko so se vrnile deklice, se je delala, kot da je dolgo in trdno spi. Drugo jutro so ji rekli:

— Včeraj si pa nekaj zamudila, Ločja!
— Kaj neki? je vprašala.

— Na ples je prišla najlepša deklica, kar si jo le moreš misliti, bila je razigrana in kakšno obleko je nosila. Naš mladi gospod ni mogel obrniti oči od nje.

— No, to deklico bi pa res rada videla, je rekla Ločja.

— Poslušaj, nocoj bo spet ples in mogoče bo spet prišla.

Zvečer pa je Ločja rekla, da je pretrujena za ples. Toda ko so drugi odšli, je odložila pokrivalo in ogrinjalo, se umila, počesala in odšla na ples.

Gospodarjev sin jo je že čakal in je ves večer plesal le z njo in je gledal le njo. Preden pa je bilo plesa konec, se je deklica izmuznila in stekla domov. Ko so prišle služkinje, je že trdno spala.

Zjutraj so ji rekli: — Oh, Ločja, če bi vedela, kako ji je ime in čigava je, ji je dal svoj prstan in dejal, da bo umrl, če je ne bo spet videl.

Predn so jenjali s plesom, se je Ločja izmuznila in tekla domov. In ko so prišle služkinje domov, je že spala.

Drugo jutro so ji rekli: — Le čemu nisi prišla sinoči? Nikoli ne boš videla lepe deklice, ker nocoj ne bo plesa.

— Oh, škoda, da je nisem videla, je rekla Ločja.

Gospodarjev sin pa je hodil od hiše do hiše in vpraševal po lepi deklici. Toda naj je iskal in povpraševal, ničesar ni izvedel. Hrepenel je po nji noč in dan, dokler ni nazadnje obležal.

— Skuhaj gospodarjevemu sinu ovseni močnik, so rekli kuharici. Saj bo še umrl od hrepenenja po deklici. Kuharica je pripravljala močnik, ko je prišla Ločja. — Kaj delaš? je

Trije metulji

(NEMŠKA PRAVLJICA)

V sončnem dopoldnevu so se na trati poigravali trije metulji: bel, rdeč in rumen. Plesali so med travami in sedali zdaj na to zdaj na drugo cvetlico. Tako lepo jim je bilo, da se niso utrudili. Nebo pa je prekril črn oblak in padle so dežne kaplje. Metulji so hoteli domov, toda hišna vrata so bila zaprta in morali so ostati v dežju. Zmeraj težja in težja so bila njih pisana krilca.

Poleteli so k liliji in rekli: — Ljuba lilija, odpri nam svoje cvetne liste, da ne bomo čisto premočeni.

Lilija je odvrnila: — Belega metulja že vzamem, vaju pa ne.

Beli metulj je dejal: — Če nočeš vzeti še mojih dveh bratcev, tudi jaz ne maram tvoje zavlačevanja. Raje bomo vsi trije premočeni, kot da bi eden zapustil druga dva.

Deževalo je in deževalo, pa so poleteli k tulipanu in rekli: — Tulipan, odpri nam svojo cvetno hišico, da se bomo varno skrili pred dežjem.

Tulijan je dejal: — Odprem jo rdečemu in rumenemu, belemu metuljčku pa ne.

Rdeči in beli pa sta rekla: — Če ne sprejmeš najinega bratca, potem tudi midva ne marava tvojega varstva.

Sonce za oblaki pa je slišalo, kar so se pogovarjali trije bratci — metulji. Prepodilo je dežni oblak in toplo zasijalo nad zemljo. Posušilo je krilca belemu, rdečemu in rumenemu metulju, da so spet plesali in se igrali do večera. Potem so poleteli domov in utrujeni zaspali.

Poklicali so deklico in prišla je k bolniku. — Od koga imaš prstan? jo je vprašal. — Od tistega, ki mi ga je dal, je odvrnila. — Kdo si? je vprašal mladenič. Vrgla je z glave pokrivalo in s sebe ogrinjalo iz ločja in je stala pred njim v svoji lepi obleki. Sin je ozdravel in pripravili so svatovščino, na katero so povabili mnogo ljudi in tudi nevestinega očeta. Toda nihče ni vedel, da je ta nevestin oče.

Pred svatovskim kosilom je šla deklica h kuharici in je rekla: — Lepo prosim, ne osoli prav nobene jedi.

— To bo pa slabo teknilo, je rekla kuharica.

— Nič zato, je odvrnila nevesta. Sedli so k svatovskemu kosilu, toda meso ni imelo nobene moči in ne okusa. Nevestin oče je pokušal jedi in nazadnje glasno zaihtel.

— Zakaj jokate, ga je vprašal ženin. — Oh, je potožil oče, — imel sem hčer, ki mi je rekla, da me ima rada tako kot meso zahteva soli. Jaz pa sem jo pognal čez prag in bogve, če je še živa.

— Živa sem, ljubi oče, je rekla nevesta in ga objela. In živeli so srečno vse svoje življenje.

Ded Petrovan je bil gozdar. Živel je v mali gozdni kočici. Marinka je pri njem preživljala šolske počitnice.

Nekoč pa je pred njegovo hišico zašel jelen. Imel je velike razvejane rogeve, podobne vejam dreves pozimi.

Marinka še nikoli ni videla jelena. Hotela ga je pogledati čim boljše.

Ko je zaslišal Marinkine korake, je jelen nekoliko trznil, toda od strahu ni pobegnil. Bil je velik, Marinka majhna. Malo je postal, mahnil s svojo rogato glavo in, kot da se pozdravlja z Marinko, počasi odšel v gozd.

— Ded, o ded, videla sem živega jelena, — je zavpila Marinka, ko je pritekla v hišo.

Zvezde v jelenovih očeh

(RUSKA PRIPOVEDKA)

— Videla sem ga čisto živega. Veš, zvezde ima v očeh. Zakaj ima zvezde v očeh?

— Kakšne zvezde, otrok. Nekaj si vendar zamešala.

— Toda videla sem zvezde, prav take kot so na nočnem nebu.

— No, seveda, dogajajo se res čudne stvari, toda tega res nisi mogla videti.

— Toda ded, resnično vem! je trdoglavo trdila Marinka.

— Dobro, dobro. Torej si videla — je končno popustil ded.

Ded je vzel Marinko s seboj v tajgo. Pustil jo je sedeti v kolibi, sam pa je odšel nastavljati pasti.

Ded se je v gozdu zadržal dolgo in Marinki je bilo zelo dolgčas, ko je tako sama sedela v gozdni hišici. Stopila je ven, se spustila do potoka in sedla na kamen.

Bil je večer. V črni vodi so odsevale zvezde. Izgledalo je, kot da je nekdo posul v potok zlate in srebrne kovance.

dela, kako je bila deklica lepa. Prišla je spet vsa razigrana in gospodarjev sin ni mogel odtrgati pogleda od nje.

— Škoda, je rekla, — res, škoda. Rada bi jo videla.

— O, so ji povedali, — saj bo nocoj spet ples, ne zamudi ga.

Toda ko se je zvečerilo, je bila preveč utrujena, da bi šla z njimi. Šele ko je ostala sama, je vzela pokrivalo z glave in dločila ogrinjalo, se umila, počesala in šla plesat.

Gospodarjev sin je bil ves srečen, ko jo je zagledal. Le z njo je plesal ves večer in ni pogledal nobene druge. Ker pa mu ni hotela

vprašala kuharico. — Ovseni močnik kuham za mladega gospoda, je odgovorila kuharica.

— Pusti meni, da mu ga bom skuhal, je zaprosila Ločja.

Sprva ji kuharica ni pustila, slednjič pa je le dovolila. Deklica je skuhalo ovseni močnik in spustila vanj prstan.

Bolnik je jedel in zagledal na žlici svoj prstan. — Kuharica naj pride! je zaklical. Kuharica je prišla. — Kdo je kuhal ovseni močnik, jo je vprašal. — Jaz in nihče drug, je odvrnila. — Ne, nisi bila ti. Povej, kdo ga je skuhal in nič se ti ne bo zgodilo. — Dobro! Ločja je skuhalo. — Pokličite jo.

Janez Svajncer:

14

Zasiševali so ga v svetli pisarni. Iz sobe, kjer so bile nakopičene uniforme, je vonjalo po naftalinu. Policijski komisar, ali kaj je že bil, je sedel za kupom papirja, iztegoval noge in s prsli bobnal po zelenkasti mizi. Neprestano ga je nadlegoval z vprašanji, vlekli iz njega besedo za besedo in si zapisoval odgovore v beležko z usnjenimi platnicami. Vse je hotel vedeti: kako je Cmager živel v mladosti, kdaj se je oženil, koliko otrok mu je rodila žena in kako je zadovoljen z režimom v državi. Kadar ni vedel, kaj naj odgovori, se je komisar poigraval s samokresom in ga grozeče pogledal, češ če ne boš odgovarjal, ti bomo že odprli usta.

Najbolj nesrečen je bil zato, ker so mu vedno zvezali roke.

Tisto dopoldne ga je komisar zopet dolgo zadrževal. Vrtel je vanj z očmi, spreminjal obraz, mu grozil s kaznijo, če ne pove, zakaj je gnal živino čez mejo, dasi je že tolikokrat povedal, da zaradi revščine v hiši.

„Kako vaši orožniki kaznujejo tihotapca?“

„Ujeli niso nikogar. Orožniki se ne vtikajo dosti v te stvari.“

„Kakšni varuhi so torej?“

„Gospod komisar, ne vem, če sem vam prav povedal. Mejo stražijo graničarji in financarji.“

„To že vem in ni važno. Zanima me, če ste pri vas zadovoljni z režimom?“

Ni vedel, kako bi odgovoril. Dokler ni začel razmišljati o Gojzerjevih besedah, se doma ni zanimal za oblast. Šel je k županu, če je imel kako prošnjo. Župan je bil njegov režim, gospodar ga je najemal za delo. Za druge stvari izven vasi se ni mnogo menil. Govoril je le, če je kje kaj slišal. O novicah so po več dni govorili pri delu, ali ob nedeljah pred cerkvijo. Godrnjali so resda, ker je bilo slabo, toda samo med seboj. Tisto, kar je učitelj Breznik včasih zaupno povedal temu ali onemu viničarju ali delavcu, je bilo premalo, da bi reveži upali in mogli pričakovati boljše čase.

„Mora že tako biti, kakor je,“ je odgovoril in zrl na verigo, ki je stiskala njegovo zapestje.

„Zločinec si in strogo te bomo kaznovali!“, Policijski komisar mu je zažugal s pestjo in ga velel odpeljati.

„Le kako dolgo še? Kako dolgo?“ je šepetal Cmager na pogrado v zaporu in v mislih mu je neprestano vrtala negotovost, dvom o kazni, ki mu jo bodo izrekli. Rana na čelu mu je že zarasla in ostala je brazgotina in tako je dobil še bolj iznakažen obraz. Nikdar se ni mogel domisliti, kako je bilo takrat, tisti večer na meji. Spominjal se je le, da so graničarji streljali za njimi, vsak je bežal v svojo smer, nato ga je nenadoma zagnila tema. Ali se je med padcem pototkel ali ga je kdo od avstrijskih financarjev tako kresnil po glavi?

Slabo so ga hranili. Nikdar se ni mogel najesti do sita tega in suknja mu je postajala prevelika. Živel je od danes do jutri, prezebal, žagal drva, premišljeval o domu in o otrocih in čakal in upal, da ga bodo kmalu izpustili. Toda odjuga je pobrala sneg, skozi zameženo lino je čutil pomlad, vrata v prostost pa so bila še vedno zaprta.

19

V Šentpavlu so pokopavali reveže na občinske stroške. Krste zanje je izdeloval postarani mizar Miha iz desk, neuporabnih za druga naročila, samo da je zaslužil, in naredil jih je toliko, da jih je občina imela na zalogi. V mrtvašnici vrh pokopališča so zložene na mizi razpokale in obledele.

Tudi Cmagerico so v mrtvašnici položili na pare. Ko je tistikrat omahnila z brvi, si je na ledu v potoku prebila lobanjo, zgubila zavest ter se v vodi zadušila.

Majerič je prvi zagledal ponesrečenko, ko je zjutraj z lopato na rami šel na delo na cesto. Ob pogledu na mrtliča, ki je molel noge v zrak, se je skoraj sesedel od strahu. Lopato je od razburjenja pustil v snegu in ves zasopel pritekkel na občino naznaniti novico.

„Cmagerca je zmrznila v potoku,“ je povedal in se vrgel na stol pri peči.

„Kdo?“ je brezbrizno vprašal Maček.

„Viničarka Cmagerca! Spoznal sem jo po obleki.“

„Se je napila, kaj? Samo pijanec lahko utone.“

Majerič je povedal, kako je našel Cmagerco in pristavil, da bi jo bilo treba potegniti iz vode.

„Zakaj si pridiral na občino, ko bi žensko lahko medtem najbližnji kmet odpeljal že v mrtvašnico.“

„Kaj je ne bomo v viničariji položili na pare?“

„Si znorel? Kdo bo plačal pogreb in druge stroške? Njenega moža tudi ni doma in ne vemo, kdaj ga bodo izpustili iz zapora.“ Maček je vznemirjen meril pisarno in trdil, da reveže vzdržujejo v občini predvsem z njegovim denarjem, kar samo slabi njegovo gospodarstvo.

„Sam z viničarko nisem vedel kaj početi,“ se je opravičeval cestar.

„Pusti jo torej tam, kjer leži. Prepeljati jo bomo morali“

Otrok se boji zdravnika

Marsikatera mati se naravnost boji, kadar mora s svojim malim otrokom k zdravniku. Strah pred zdravnikom je splošna »bolezen«, razširjena pa predvsem med otroci. Zato je toliko bolj važno, da otroka že pravočasno pripravimo na obisk pri zdravniku.

Vendar pa pri tem ničesar ne bomo dosegli, če bomo otroku ves teden pripovedovali, da je zdravnik dober, da ga bo samo namazal s kremo in pogledal v usta, da ga ne bo nič bolelo itd. Kajti takrat, ko se bomo z otrokom oglasili v ordinaciji, bo doživel bolečino in seveda takoj zgubil zanimanje v našo odkrito srčnost, še bolj pa v zdravnika.

Torej ga poskusimo na obisk pri zdravniku drugače pripraviti. Povejmo mu, da je zdravnik tisti, ki skrbi za otrokovo zdravje in svetuje materi, kako naj z otrokom ravna, da bo zdrav. Spomnimo ga, kako hudo je bilo, ko je bil bolan, in da je bil zdravnik tisti, ki ga je ozdravil. Predvsem pa je važno, da si zapomnimo tole: nikdar ne strašimo otroka z zdravnikom!

Z otrokom bodimo potrpežljivi. Skušajmo ga pripraviti do tega, da bo do zdravnika našel podoben odnos kot do svojega očeta. Gre namreč za prenos odnosa in čustev na drugega človeka. Majhen otrok, ki materi in očetu zaupa in ju ima rad, bo imel tak odnos vsaj deloma tudi do zdravnika, pozneje pa tudi do učitelja. Če se poglobimo v uporno reagiranje otroka pri zdravniku, namreč pogosto lahko ugotovimo, da »upor« ne velja zdravniku, ampak staršem, ki so namesto, da bi otroka pravilno pripravili na tak pregled, uporabili strah, da bi dosegli svoj cilj.

Priзнati pa moramo, da je majhen strah pred obiskom pri zdravniku vedno normalen pojav, saj ga tudi odrasli ob takšni priložnosti veče ali manj doživljamo. Toliko bolj velja to za otroka, kateremu je potrebno mnogo ljubezni, in to prav v prvih letih njegovega življenja. Le-to pa mu lahko dajo v zadostni meri le starši.

Previdnost pri opeklinah

Vsakdo pozna intenzivno bolečino pri opeklinah, pa čeprav na prvi pogled niso nevarne. Prva reakcija vsakega laika je, da opečeno mesto namaže z oljem, mastjo, potrese s pudrom ali jo obveže. Vendar tako negovana opeklinna zdravniku delo samo otežkoči. Razne maže in olja zabrišejo meje opečenega mesta in otežkočijo zdravljenje, ker koža ne more dihati.

Najenostavnejša pomoč za opekline je hladna voda! Če držimo opečeni del 20 do 30 minut pod curkom hladne vode, bo bolečina kmalu ponehala. Seveda lahko tako ravnamo le z opeklinami 1. in 2. stopnje, torej takimi, kjer je epitel ostal nepoškodovan. Pri opeklinah 3. stopnje se že izoblikujejo mehurčki, ki se navadno tudi predro in tvorijo odprto rano. Zato je treba take opekline pustiti kakršne so, dokler ne pride zdravnik. Še celo pri opeklinah 2. stopnje je bolje biti previden ter kopati opečeno mesto v hladni raztopini hipermangana, da ne bi prišlo do infekcije. V največ primerih hladna voda utiša bolečino že v dveh do treh minutah in prepreči tvorbo mehurčkov.

Rane, ki nastanejo zaradi opeklin, se zelo nerade zdravijo. Po zdravniških raziskavah sodeč pa se opekline, ki smo jih kopali v hladni vodi, hitreje celijo kot vse ostale. Seveda tako ravnamo le z opeklinami na rokah in nogah. Tako kopanje lahko izvedemo v skledah ali kadeh. Imajo mnogo prednosti: utišajo namreč bolečino in preprečujejo vnetje. To pa je tudi dovolj, da tvegamo lahko tudi infekcijo, saj jo v današnjem času kaj lahko omejimo z antibiotiki.

Osnovno pravilo pri opeklinah pa je: nikoli nanje ne smemo namazati mazil in maščob, pa čeprav so nam na morju odlično pomagala pri sončnih opeklinah.

z mojimi volmi." Vihal je nos, pogledal skozi okno na vaško cesto, kjer so kmetje vozili drva za šolo in pokimal: "Pojdi in počakaj na orožnike."

Mačkov hlapec Franc je zapregel vale v sani, vrgel nanje listja in se odpeljal po Cmagercu, ki so jo medtem orožniki z Majeričem potegnili iz vode. Majerič ni bil le banovinski cestar, ampak tudi mrtvaški oglednik. Mrtvecu je najprej ostro pogledal v posineli obraz, nato mu pridržal prižgani vžigalnik pod nos in če plamen ni vztrepetal, je mož potrdil mrtvečovo smrt. Znal je tudi prepričevalno reči besedo dve o pokojnikovih zaslugah v tolažbo domačim in se pošteno zalagal z jedačo in pijačo kot nagrado za opravljeni trud.

Cmagerci so prevezali glavo s kosom predpasnika, jo zapeljali v mrtvašnico in zabili krsto. Pokopali so jo tiho in cerkovnik je samo nekaj minut zvonil z najmanjšim zvonom. (Nihče ni plačal, zato tudi zvonili niso.)

Med pogrebci so bili Cmagerčin brat Martin, njegova žena in nekatere viničarke, ki so rajnico poznale, ter otroci Pavel, Lizika in Katica. Župnik se ob grobu ni zadrževal. Zmolil je nekaj očenašev, poškopril sveži grob, vrgel trikrat prst na krsto, zapustil pokopališče in mimogrede potrpežljivo po laseh Pavla, ki je izmed otrok najbolj jokal za materjo.

"Mama ne bodo več prišli domov?" je vprašala Lizika, ki je gledala začudeno v grob.

Martina je stisnilo pri srcu. Prijel je Liziko za roko in ji rekel: "Mama so zaspali..."

"Zakaj mečejo zemljo v jamo? Mamico bo to bolelo." "Ne bo več bolelo mamice," jo je tolažil Martin in si s palcem obrisal solzo.

Na občini so se zbrali odborniki z županom na izredni seji. Dnevni red: predlogi za oskrbo Cmagerjevih otrok,

Nesreče doma v stanovanju

Kadar slišimo vest o kakšni nesreči, se nehote najprej spomnimo na cesto, na promet, ki se je v zadnjem času razvil v enega največjih »sovražnikov« človeka. V mnoge tisoče, desetstisoče in celo stotisoče gre število človeških žrtev, ki jih leto za letom zahteva promet na cesti.

Zelo redko pa se spomnimo, da se mnoge nesreče dogajajo tudi doma, v stanovanju, kjer pa je vzroke treba še bolj kot pri cestnem prometu iskati v premajhni previdnosti. Medtem ko smo v prometno nesrečo lahko zapleteni povsem nedolžno, namreč po krivdi drugih udeležencev prometa, pa pade krivda za nesrečo v stanovanju skoraj vedno le na nas same — ker smo premalo pazljivi.

Spomnimo se le »velikih« čiščenj stanovanja. Ko hočemo preobrniti vse stanovanje in doseči tudi najoddaljenejšo točko na omarah ali ko snemamo zavese in karnise, ni nič čudnega, če pademo s stolov, ki jih imamo nastavljene drugega vrh drugega. Vsako gospodinjstvo bi najno moralo imeti v svojem inventarju majhno lestev. Toda ne pozabimo pribiti lestvi na noge koščke klobučevine, kakšnega volnenega blaga ali koščka gume, kajti na dobro položeni tleh tudi lestev drsi.

Velikokrat se lahko tudi doma pri čisto nedolžni hoji spotaknemo na preprogi, ki leži na pregladkih tleh. Zato na vogale prišijemo koščke gume, ki jo odrežemo od stare zračnice, ali pa reprogo po spodnji strani na več krajih namažemo s koščkom sveče.

Često tudi preutrujenost povzroči neprecenljivo škodo. Samo nekaj minut odmora med delom, že nas objame prijeten spanec, vklopjen likalnik pa je vroč, da se smodi že podlaga pod njim in, ko se spet zavemo, je vsa soba v dimu, v blagu pa izžgana velika luknja. Če bi se zbudili nekaj minut kasneje, bi bila načeta že miza.

Tudi pozabljivost ni nič manj nedolžna slabost. Marsikdo se bo spomnil svoje lastne, verjetno ne pretragične nezgode, ko je odšel od doma in pozabil vklopjen električni štedilnik. Uničen lonec in nekaj dni trajajoč zopravnj, ki se je vlezal v stene — to je pravzaprav še zelo srečen konec iz pozabljivosti zagrešene nesreče.

Zelo pogosto so nesreče z bencinom. Če bomo pomislili vselej, kadar bomo imeli opravka z bencinom, na dvoje, se bomo lahko izognili nevarnostim, ki jih povzročata bencin. Torej: kadar čistimo z bencinom obleko, vselej na široko odprimo okno; ne prižigajmo vžigalic, vžigalnika in ne vklopimo nobenega električnega aparata, tudi ne kadar loščimo tla.

Po drvarnicah in podstrešjih, kjer je v glavnem vse leseno, ne hodimo s prižgano svečo in tudi prižganih vžigalic ne mečimo malomarno po tleh — morda leži kje kupček lesne volne, nenzaten, a vendar dovolj velik za veliko nesrečo. Na vsakem podstrešju in v vsaki drvarnici bi morala biti električna razsvetljava; če pa je ni, raje vzemimo s seboj žepno svetilko.

Električne aparate ali grelce, ki jih sproti priključujemo, vselej prej izklopimo, preden jih začnemo čistiti.

Najbolj žalostno poglavje o nezgodah v gospodinjstvu pa so nesreče otrok. Največkrat očitajmo kar sami sebi, saj smo šli brez skrbi od doma, če pa smo bili doma, nismo dovolj pazili, kaj dela mali radovednež, ki mora vtakniti nosek v vsako steklenico in lonec. Na štedilniku vre kava, mleko ali voda. Kaj neki je v loncu, da tako zagonetno šumi. En sam potek skazi obraz za vse življenje — to so posledice, ki jih ni mogoče nikoli več popraviti.

Še mikavnejše so steklenice, saj otrok celo lahko poskusi, kaj je v njih. Zato zdravila in čistilna sredstva umaknimo na mesta, kamor otroške roke ne bodo mogle seči.

Smrtni strah nas spreleti, ko se vrnemo domov in zagledamo otroka, ki pravkar odpira okno ali pa se že sprehaja po okenski polici. Krik pride morda že prepozno, zato je potrebno več pazljivosti nad otroškim početjem. Otroka je treba pravočasno poučiti.

Ne pozabimo, da spadajo med vzroke otroških nesreč tudi vžigalice, škarje in nož. Če le pomislimo na vse take nesreče, bi dali prav pregovoru, ki pravi: Previdnost je mati modrosti!

Kako očistimo cvetlične vaze

Morda ste že premišljale, kako bi si očistile cvetlično vazo asimetrične oblike ali s povsem tankim vratom. Res, da je lažje umiti preprosto široko vazo vendar tudi pri zgoraj omenjenih ne smemo vreči puške v koruzo. Vrzite v vazo pest riževih zrn in malo pralnega praška ter dobro pretresite. Če vaza še ne bo očiščena, ponovite.

Drobni nasveti

■ Kotličke iz bakra ali medu očistimo s kisom ali peskom, nato jih dobro oplahnemo in obrišemo.

■ Lesene kuhinjske predmete najlepše očistimo s krtačo in toplo milnico.

■ Črnilo odpravimo iz lesa, če umažana mesta zdrgnemo z vlažno soljo.

■ Kopalne kadi iz cinka umivamo s toplo vodo in milom.

■ Pleskane predmete očistimo s čisto vodo in s salmijakovim cvetom.

■ Riba je sveža, če so njene škrge rdeče, oči pa bistrine in izbočene.

■ Prežganje bo ostalo svetlo, če boste dali na mast najprej moko, potem šele čebulo.

■ Sveče počasneje gore, če nasujemo okoli stenja malce soli. Z dobrih sveč vosek ne sme kapati. Če takih nimamo, namočimo sveče za 24 ur v močno raztopino sode ali soli, potem z njih zanesljivo ne bo kapalo. Skrbeti moramo seveda, da se dobro posuše, zlasti stenj.

■ Jelenovo kožo operemo v mlačni milnici in nato še v čisti vodi. Ko je pol suha, jo zmencamo, da ostane prožna, nato pa jo posušimo.

Časopisni papir v gospodinjstvu

Časopisni papir je v gospodinjstvu vsestransko uporaben. Gospodinja lahko z njim čisti okenske šipe in ogledala, pomiva straniščne školjke, umivalnice in drugo. Zelo koristno je tudi, če ga podloži pod preproge v sobah. Časopisni papir duši ropot, razen tega njegov tisk preganja molje, ki se radi zaredijo v preprogah. Prav tako se obnese časopisni papir pod predpražnikom. Prah, ki se zbira pod njim, ostane ves na papirju in človeku, ki si bo čistil čevlje na njem, ne bo drselo.

Poskusite!

ŠPINAČNI NAMAZ

Pripravite: 15 dkg margarine, 10 dkg špinača, 1 strok česna, 10 dkg skute, 1 žlica drobnjaka, 5 dkg peteršilja, sol in poper.

Margarino penasto vmešajte, dodajte pretlačeno skuto, nato drobno zrezano svežo špinačo, sesekljan zeleni peteršilj in zmečkan česen. Posolite, popaprajte, in dobro premešajte.

PARADIŽNIKOV NAMAZ

Potrebujete: 10 dkg margarine, 2 žlici paradižnikove meze, 1 žlica drobnjaka, 5 dkg skute, 1 trdo kuhano jajce, sol in zeleni peteršilj.

Dobro premešani margarini dodajte pretlačeno skuto, sesekljano jajce, paradižnikovo mezo in druge dodatke.

JAJČNI NAMAZ

Potrebujete: 10 dkg margarine, 3 trdo kuhana jajca, 1 veliko žlico peteršilja, 10 dkg rastlinske masti, 1 veliko žlico drobnjaka, sol in poper.

Jajca dobro sesekljajte in jih dodajte dobro premešani margarini. Nato posolite, popaprajte, dodajte drobnjak in ob koncu še zeleni peteršilj.

MESNI NAMAZ

Vzemite: 15 dkg safalade, 1 slano sardelo, 1 trdo kuhano jajce in 10 dkg margarine.

Jajce, sardelo in safalado drobno sesekljajte, dodajte dobro premešano margarino, posolite, okrasite z zelenim peteršiljem in s kislimi kumaricami.

oče zaprt, mati umrla, otroci premajhni, da bi sami ostali v koči. Cmagerčin brat ne more skrbeti zanje.

Maček, ki so ga na zadnjih občinskih volitvah izvolili za župana, je začel: "Občino je zadelo nova nesreča." Tudi tokrat se mu je poznalo, da je pil. Z dolgočasnim glasom je nadaljeval: "Od revežev nimamo nobenih koristi. Samo stroške povzročajo in občini so v nadlego. Pri Cmagerju so ostali samo še otroci. Stari je zaprt v Avstriji in ne vemo, kdaj se bo vrnil. Otrok ne moremo pustiti v koči samih. Občina bo morala skrbeti zanje." Popraskal se je po temenu in obstal sredi pisarne. Nekaj časa se je pogovarjal sam s seboj, nato je zaključil svoje modrovanje: "Otroke bomo morali dati v rejo."

Odborniki so malčali in zrli v mizo pred seboj. Prvi se je oglasil Majerič: Lahko je reči, da jih bomo dali v rejo. Toda kdo bo le hotel vzeti otroke v hišo?"

"Samo jedli bodo in nič drugega," je pribil kmet Rojs. "Preslabi so za delo," je dodal bivši orožnik Grašič, ki je drsal s palcem po mizi. "Brez dela tudi jela ni."

Maček je poslušal in prikimal. Ni ga bilo mogoče ugnati kar tako. Pojasnil jim mora takoj, da ga ne bodo prehiteli in nazadnje vsilili otroke njemu. Zato se je obrnil k Rojsu: "Cmager je bil tvoj viničar. Tega ne smeš pozabiti. Enega otroka boš vzela. Tebi se to ne bo poznalo pri skledi."

"Kam bom pa prišel," se je razburil Rojs. "Že zdaj nas je preveč v hiši. Zemlja je skopa. — Če bi od otroka imel koristi, ne bi bil proti. Tako pa..."

Maček je oblastno pogledal preko glav odbornikov in zlogoval besedo za esedo: "Občina bo plačevala redniku za otroka. Ko bodo otroci že toliko močni, da bodo lahko delali, občina ne bo več plačevala zanje."

Odborniki so se otepali sirot in jih zlepa niso hoteli vzeti pod streho.

"Čemu bi jih morali prav mi rediti? Dajmo jih kmetom, ki niso v občinskem odboru," je predlagal Majerič.

Grašič je predlagal nogo na koleno in dodal: "Tudi jaz tako mislim."

Maček ni popustil: "Kaj bi silili otroke k drugim kmetom. Vsak izmed nas ima toliko, da se mu ne bo poznalo pri skledi. Zakaj smo odborniki? Ljudje so nas izbrali zato, da delamo za občino. To je naša krščanska dolžnost. Zdaj torej to dokažimo. Gospodje v mestu bodo zvedeli za naš sklep in še več bomo veljali pri njih."

Rojsov obraz se je za spoznanje raztegnil: "To je že res... Koliko bo občina pravzaprav plačevala?" (Kjer ni bilo denarja, tam se ni hotel vlikati zraven.)

"Za streho in hrano in za kako ponošeno obleko za otroka boš že dobil toliko, da ne bo premalo. Povej rajši, katerega si boš izbral," je predlagal Maček.

"Jaz bi rekel, Pavla. Sicer je največji in pojedel ne bo malo, no, že zaradi njegovega očeta ga bom vzela."

"Ti bi rad čimprej napravil iz njega hlapca," je ugovarjal Grašič. "Pavla bi tudi jaz lahko vzela."

"Vsak bo prišel na svoj račun," je miril Maček. "Rojs, ti boš torej vzela Pavla. Res, največjo pravico imaš, njegov oče je bil tvoj viničar. Grašič in Majerič, vidva si izberita vsak po eno deklico, pa bo. Tako bosta nekoč, ko dekletki dorasteta, imela deklo namesto hlapca."

Odborniki so se še prepirali in odrivali otroke drug drugemu in neprestano kadili, da je Maček kljub mrazu odprl okno. Potrpežljivo jih je poslušal in jim znova prigovarjal, naj se vendar usmiliijo sirot, ki jim bodo nekoč hvaležne za to. Po večurnem prekanju so občinski možje sklenili in podpisali listino, da bo Pavla vzela Rojs, Liziko Grašič, Katico pa Majerič.

(Dalje *rihodnjič)

Golo naključje

»Da, utopljenka je moja žena,« je rekel Henri, sklonjen nad razpadajočim truplom v mrtvašnici.

Ustnice so mu drhtele in obraz mu je bil blede vse do črnih košatih las. Strmel je v brezoblične obrise obraza, zabuhlega od vode in razjede-nega od rib. Štrenasti črni lasje so viseli okoli tistega, kar je bilo nekoč obraz.

Truplo je bilo oblečeno v bluzo, ki je bila nekoč bela, in v široko črno plisirano krilo. Vsaj nekoč je bilo oblačilo takšno. No, ko so voda, grmovje ob reki in kamenje na dnu opravili svoje, so ostali od obleke na truplu le še bedni ostanki cunj.

»Da, prav tole je imela oblečeno tisto noč, ko je odšla z doma,« je s stisnjenim glasom dejal orožniku, ki je stal ob njem. Na grobarja med vrati mrtvašnice se ni niti ozrl.

Henri se je obrnil zopet k truplu na mizi in zahlipal:

»Uboga, uboga. Le zakaj si to storila!«

Pokril si je obraz z rokami in se zamajal, kakor da se ga loteva omedlelica. Orožnik ga je ujel v svoje močne roke:

»Pojdimo. Tu nimamo več kaj iskati.«

Henri mu je sledil z mrtvašnice. Globoko je vdihnil svež zrak, ki je vel med cipresami in spomeniki. Zrak v mrtvašnici je bil neznošen. Nikoli v življenju ga ne bo pozabil...

»Sedaj pojdite z menoj na orožniško postajo, da uredimo formalnosti,« je dejal orožnik.

Henri je molče priklimal.

»Jo boste prepeljali domov?« se je oglašil grobar.

Henri je neodločno pomišljal nekaj trenutkov. Ozrl se je v orožniško, kakor da išče pri njem nasvet. Toda orožnik je molčal. Odločiti je torej moral sam.

»Ne, ne bom,« je dejal in pripomnil kakor v pojasnilo: »Otrok nisva imela. Marie pa tudi nima sorodnikov. Vsaj bližnjih ne. Jaz pa bom prosil pri direkciji za premostitev. Tam, kjer sva štiri leta živela z Marie, ne morem več ostati...«

»Pogreb bo jutri. Takoj po obdukciji. Saj boste ostali dotlej tu, kajne?« je vprašal grobar.

»Seveda,« je priklimal Henri.

V ušesih pa mu je zvenelo: — Po obdukciji. Jaj, po obdukciji!

A niti mišica na obrazu mu ni trznila, ko je stopal za orožnikom na orožniško postajo.

Ves miren je na orožniški postaji podal potrebne podatke in podpisal zapisnik.

Večerilo se je že, ko je v kolodvorski restavraciji dobil sobo. Večera mu ni dišala. Tem manj, ko je ugotovil, da se gostje na hitro, a zelo z zanimanjem s pogledi ustavljajo na njem. No, v takšnem majhnem kraju se vse pač hitro zve in prav gotovo so že vsi vedeli, zakaj se mu di tukaj.

Odšel je v sobo in se takoj spravil v posteljo, čeprav je vedel, da ne bo mogel spati.

— Obdukcija. Obdukcija! Le zakaj sem prišel sem, — je vrtalo v njem.

Ko je proti jutru zaspal v nemiren spanec, so ga mučile hude blodnje. Videl je Marie, mlado, lepo, nasme-jano. Nato spet med blatnimi valovi deroče reke. Marie s črnimi gladkimi lasmi v beli bluzi in črnem krilu. Zopet mu je bilo, kakor da leži na njem vsa teža mrtvega telesa, ki ga nosi po neki neskončni dolgi blatni njivi...

Jutro ga je našlo bledega, nepre-spanega.

Sobarica mu je prinesla zajtrk. Ko ga je videla vsega tako skrušenega in ubogega, je s silnim usmiljenjem v glasu rekla:

»Oh, kaj hočemo, gospod, v življenju se zgodi toliko žalostnega...«

Stisnil je ustnice in jo hvaležno pogledal. Dekle je videlo ta hvaležni pogled, ko je odhajalo iz sobe. Ni pa videlo silnega strahu, ki je visel na dnu Henrijevih oči...

V njem pa je vrtalo le ena sama beseda: — Obdukcija, obdukcija.

Vzdrltel je po vsem telesu, ko je ob desetih potrkalo na vrata. Odprl je.

— Ah, niso orožniki! — ga je prešinilo.

Res je bil grobar, ki je sporočil:

»Gospod, obdukcija je končana. Pogreb bo ob enajstih.«

Grobar je odšel. Henrija je zajel val sproščenja.

Do stropa bi bil poskočil od sreče. Obdukcija torej ni odkrila ničesar. Tista ženska je res napravila samomor! Ni bila pobita ali zadavljena ali zadušena, preden je prišla v vodo. Sreča, ah, kakšna sreča!

Ob pokopu je stal ves zbran in miren. Res ni jokal. Toda saj prav v največji bolesti oči ne premorejo solz...

Sicer pa, kdo bi bil tudi videl njegove solze. Saj je bil razen grobarja edini pogrebec. Niti duhovnika, ki naj bi blagoslovil jamo, ni bilo. Samomorilec to ni potrebno!

Popoldne se je vozil proti domu. Mirno je sedel za volanom. Da, ves miren je bil. Bolj miren, kakor vse te štiri mesece po tisti jesenski noči. Po tisti strašni jesenski noči...

Zbrano je držal volan in upravljal vozilo. Kdaj pa kdaj je krdoma pogledal na izvod časopisa ob sebi. Casopisa, kjer je bila natisnjena vest:

»V Tamaritti so iz Sene potegnili utopljenko. Žensko truplo je bilo v vodi najmanj tri mesece. Lasje črni. Obleka: bela bluzi in črno krilo. Kdor bi kaj vedel, naj javi najbližji orožniški postaji ali pa naj se oglasi v Tamaritti.«

Henriju ni bilo žal, da se je odpeljal v Tamaritto. Kaj te tri ure vožnje z avtomobilom! Splačalo se je. Sedaj bo zopet lahko mirno dihal. Njegova skrivnost bo ostala pokopana. Tako za vedno pokopana kakor tista ženska v Tamaritti. Tako pokopana kakor Marie. Pa čeprav Marie ni pokopana v Tamaritti.

Kajti tista ženska ni bila Marie... Henri je za volanom mislil na Marie. Na tisti strašni večer pred štirimi meseci.

»O, Henri! Kako dolgo te zopet ni bilo,« ga je pozdravila, ko je vstopil skozi vrata.

»Saj vendar veš, da sem trgovski potnik. Moj delovni čas je neomejen,« ji je odvrnil.

Popravila si je z jezo črne lase, ki so ji padli na blede bluzo.

»Da. Tvoj delovni čas je neomejen. Tako neomejen, da ga mirno lahko izkoristiš za ljubimkanje v mestih, kjer se mučiš,« ga je mrko zazrnila in z obema rokama krčevito gubala plisirano črno krilo.

»To je pa že preveč. Kako prideš do tega?« jo je pogledal.

»Kar tole pismo si oglej. Potem

bova še govorila,« je rekla in vrgla predenj rožnato, odprto kuverto.

»V urad je prišlo zate. Ko sem se mudila tam, so mi ga izročili,« je povedala.

Vzel je pismo in prebral. Bilo je od Lucielle. — Trapa — je pomislil. To ji jih bo povedal, ko se bosta zopet srečala. Da, zares, povedal, čeprav je bilo pismo prepolno ljubezni in vznesenih čustev.

Potem sta se z Marie sprla. Tako strahotno sprla kakor še nikoli dotlej. Očitno mu je vse ljubezni. Tiste, za katere je vedela in še tiste, ki jih je domnevala.

Vlačugar, čisto navaden umazan vlačugar si! mu je kriknila v obraz. Zavrela mu je kri. Pograbil je masiven bakren obtežilnik in ga zalučal vanjo. Zadel jo je naravnost v sence. Brez krika je omahnila...

Sklonil se je nad njo. Jeza mu je v hipu minila.

Nikjer ni bilo kaplje krvi. Toda Marie je bila mrtva...

Bila je mrtva in on jo je ubil...

Ne, tega res ni hotel. Ni je imel več rad. Včasih jo je za trenutke celo zasovražil. Sovražil je njeno ljubosumnost. Njeno željo po mirnem, urejenem življenju.

Morda bi se bil celo ločil kdaj? Toda ne! Pri Marie je imel dom. Lep, prijeten dom. In v banki je bilo na njeno ime naloženo lepo število dobrih frankov. Ne, ne bil bi se ločil.

A ubiti je prav zares ni hotel. Bilo je le nesrečno naključje. Toda za takšno nesrečno naključje bi moral leta, desetletja v ječo. On, Henri, ki mu je svoboda čez vse!

Ne, ni smel klicati policije. Še sreča, da je stal njen dom prav na kraju predmestja. Hiša, skoro vila v vrtu. Za njo pa obširne njive bližnjega veleposestva.

Pomislil je na tiste njive. Da, ta misel mu je prinesla rešitev.

Ugasnil je luč in odšel v noč. Bila je meglena jesenska noč. Nalahno je prišlo. Vzel je lopato in skozi vrzel v živi meji odkorakal na njivo. Ni šel daleč, ko se je ustavil. Nato je kopal jamo. Globoko, globoko jamo, kamor je nekaj ur kasneje zagrebel Marie.

Naslednji dan je tistim redkim znancem, ki jih je imel, privedoval, da je Marie sinoči odšla. Sprla sta se pač in žena je šla. Verjetno h kakšnim znancem v Pariz, kjer je živela, preden sta se poročila.

Toda ko Marie le ni bilo nazaj, so ljudje postali na to pozorni.

Pred dnevi mu jo je celo direktor

Smeh stoletij

Kralj Aleksander je mnogo slišal o Diogenesu in ga je zato nekega dne obiskal. Filozofa ni zmotil ves kraljevski sijaj, mirno je ležal dalje. Kralj ga je radovedno pogledoval in nato rekel: »Vidim, da živiš zelo skromno in da si revno oblečen. Zahtevaj od mene karkoli in če bo v moji moči, ti bom ustregel.«

»Ničesar si ne želim,« je odvrnil modrijan, »toda če mi že res hočeš napraviti uslugo, te prosim — umakni se mi s sonca.«

Kralju je bil samozavestni in skromni odgovor tako všeč, da je vzkliknil:

»Če ne bi bil Aleksander, bi želel biti Diogen.«

OOO

Istega kralja so vprašali, katere vrline je večja — pravičnosti ali hrabrosti.

»Če bi bili vsi ljudje pravični, hrabrih sploh ne bi bilo treba,« je odvrnil Agezilaj.

OOO

Vrhunec učenosti starega veka se je nakopičil v največjem učenjaku tistih časov Aristotelu. Zaradi njegove vsestranosti so ga imenovali orjaka antične znanosti. Vzgojil je vrsto mladih ljudi, ki so postali ugledni znanstveniki. Med njegovimi učenci je bil tudi Aleksander, poznejši makedonski kralj.

S svojo globoko življenjsko modrostjo se je Aristotel visoko dvignil nad vsakdanjosti tedanjega življenja. Nekdo mu je zaupno pripovedoval, da ima prijatelje, ki za njegovim hrbtom o njem slabo govorijo. Aristotel je podpihovalca zavnil z besedami:

»Če me obrekujejo v moji odsotnosti, me nič ne skrbi. V moji odsotnosti me lahko tudi pretepejo.«

OOO

Na vprašanje, zakaj ima rad lepe ženske, je filozof odgovoril:

»To vprašanje je vprašanje slepca.«

omenil.

»Čudno, čudno, da se vaša žena ne vrne. Ali vam tudi ne piše nič?«

»Ne piše,« je rekel Henri. Prav nerodno mu je postalo.

»Menda si vendar ni kaj naredila? Ženske so vsega zmožne,« je menil direktor in majal z sivolaso glavo.

Dva dni kasneje je Henri bral tisto obvestilo v časopisu.

Zdelo se mu je kakor nalašč zanj napisano! Pravo naključje.

No, sedaj pa je stvar urejena. Ljudje ga bodo pomilovali. Direktor mu bo izrekel sožalje. Pričelo se bo novo življenje. Tista tuja utopljenka ga je rešila! Kdo je, kdo je bila? Morda je nihče niti ne pogrša. V svetu utone toliko žensk in deklet. Na, sedaj ima mir. Počiva v jami. Ne sicer v tako globoki, kakor jo je on izkopal za Marie. Marie je morala dobiti zares globoko jamo. Tako globoko, da je ne bodo nikdar nikoli preorali!

Vrnil se je domov. Ljudje so ga

res pomilovali. Tudi direktor mu je izrekel sožalje.

Uredil je vse potrebne formalnosti za pokojnico.

Bil je prost, svoboden.

Zaživel je prijetno življenje trgovskega potnika, ki ima lep dom in v banki precejšnjo vsoto po ženi podedovanega denarja.

Čas je mineval. Ko bo minilo leto, bo v svoj dom privedel gospodinjo. Lucille ali pa katero drugo. Manjka se jih!

Da, vse je bilo v redu. Morda bi bilo tako tudi ostalo. Toda naključje je poskrbelo drugače.

Nekega večera, ko se je Henri vrnil s potovanja, sta ga čakala v direkciji nanj dva mrka policista...

Aretirala sta ga z obtožbo, da je ubil svojo ženo.

In kako so jo našli? Bilo je naključje. Golo naključje.

Prav tam, kjer je bila zakopana, so izkopali temelj za električni daljnovod...

HASSE ZETTERSTRÖM:

Ženske in telefon

Pred nekaj dnevi sem bil na deželi in sem nenadoma zahrepenel po telefonskem pogovoru. Aparat je visel na verandi gostilne. Ob njem sta že bili starejša gospa in mlajša dama, ki je listala po telefonskem imeniku. Zdi se mi, da je začela pri A, trdno odločena, da prebrska vso debelo knjigo. Bila je pri D in zračunal sem si, da bo postopek trajal še kak pol ure. Tudi ljaz bi moral svojo številko šele poiskati, a sem hotel biti fin in sem mirno in dostojno prisedel k starejši gospe. Ko je bila mlajša pri Fredriksson, sem izvlekel iz žepa sveženj kart, ki jih vedno nosim s seboj, in sem začel polagati pasjanso. Dami sta si izmenjali nekaj zgovornih pogledov in komaj sem trikrat položil karte, ko je mlajša z rahlim krikom zadovoljstva oznanila, da je našla številko: »Imam jo 1-8-6-0-5.«

Od sreče ji je padel telefonski imenik iz rok, tako da je morala začeti znova. Zložil sem karte in izvlekel iz žepa pet kamenčkov, ki jih vedno nosim s seboj, in se začel igrati igro »pjarr«. En kamenček vržeš v zrak, vzameš medtem z mize drugega in ga vržeš za prvim, vzameš tretjega, uloviš drugega in tako naprej, dokler nimaš spet vseh petih pred seboj na mizi in začneš drugo kolo. Spominjam se, da sem v otroških letih prav rad igral to igro na pokrovu grobnice stare tete na mestnem pokopališču in še zdaj me veseli. Po petem kolu je mlada dama znova našla številko in poklicala 18605. Zbral sem svoje kamenčke in privlekel na dan »bilboquet«, ki ga vedno nosim s seboj. Vrgel sem v zrak kroglico iz slono-

ve kosti in jo petdesetkrat zaporedoma ujel v čašico. Ko bi videla to v cirkusu, bi stara gospa ploskala. Tako pa je samo čudno gledala.

Mlada dama je začela: »Je tam Holmlund Elofsson? Bi lahko morda govorila z gospodom Bergholmom? Najlepša hvala. — Dan, Axel! Ali veš kdo govori? Haha! Ne ugameš? Pomisli, no! Agda je tukaj! Dan! Kako, da nisi spoznal mojega glasu? Dobro je tukaj, samo komarji so sični. Kaj praviš? S tisto debelo krastačo? Si trapast? In ravno on, ki je drugače tako pament! Kaj, zaročila sta se? O Holmlundu si pa res ne bi mislila kaj takega! Kaj hočemo. Mama pravi da bi jutri prišel sem. Jaz sem seveda tudi za to. Kaj, danes zvečer greš z njima ven? Kaj je rekel o meni? No, lepa reč!«

Tu sem pospravil svoj »bilboquet« in izvlekel svilen robec, ki ga imam vedno s seboj, ter naredil iz njega srčkano malo podgano. Tako naravno je skakala po mizi, da je bila stara gospa čisto trda od groze. Mlajša je nadaljevala: »Prideš z ladjo ob desetih? Kako se že veselim! Veš kaj, stopi še prej v trgovino in mi prinesi ducat belih gumbov. Za mojo belo obleko. Majhnih belih gumbov. Lepo od tebe. Ne, čisto sami sva. Teta Avgusta je bila v soboto tukaj, pa se je kmalu odpeljala. Gospodična, ne prekinajte! Axel, si še tam? Kje sva že ostala?«

Ženska je še vedno klepetala v aparat. Po nadaljnjih desetih minutah sem vstal, stopil k njej, jo zgrabil za pas — bila je precej suha — jo dvignil in previdno položil poleg onesveščene stare gospe. Vzel sem v roke aparat in

slišal: »Halo? Si ti Agda? So naju prekinili?«

»Da,« sem odgovoril, »majčkena prekinitev. Ali ste vi pravkar govorili z gospodično?«

»Da, jaz sem bil. Kaj se je zgodilo?«

»Še nič. A dovolite mi vprašanje. Koliko časa že poznate to mlado damo?«

»Zakaj hočete to vedeti? Kdo pa ste?«

»Od sinoči, ko mi je gospodična Agda obljubila zakon; mislim, da imam pravico to vprašati, kdo ste. Vem. Govorila mi je o vas včeraj, ko sva sedela sama gori v gozdu. Rekla je, da vas ima rada kot brata, čeprav ste malo prismojnjeni.«

»Kot brata?« je nekaj tulilo po telefonu. »Prihodnji mesec se nameravava poročiti!«

»Mladi mož, le mirno kril življenje je večna sprememba in nobena ženska ne ve, kaj bi pravzaprav rada. Moje ime je Lundgren, bankir. Poznam vašega šefa in se bom že pobrigal, da ostane stvar med nama. Jutri se pa nikar ne prikažite!«

Odložil sem slušalko in pogledal dami. Mlada je v divjem galopu drvela z verande, starejša pa se je zbudila iz omedlevice in z vsemi močmi rjavela: »Stražnik! Stražnik!«

»Pomirite se, stara gospa,« sem ji dejal. »Osem milj naokoli ne boste našli nobenega stražnika. Ni torej treba tako tuliti, ker samo kažete, da ni vaše umetno zabovje najboljšje kvalitete. Razen tega sem prepričan, da bi se v drugih okoliščinah zelo dobro razumela, ker ljubim stare gospe, posebno, če niso histerične. Imava pač različne poglede na telefon. Jaz menim, da je za kratka, nujna poročila, vi pa ste prepričani, da je stari Edison zadevo izumil samo zato, da bodo ženske čakale vanjo svoje neumnosti. Če govorite po telefonu, si mislite, da pošiljate brzjavko; vsaka beseda prež orov! Premislite te stvari in pristržno pozdravite svojo hčer!«

Švedi ljubijo razvedrilo

V zadnjih petnajstih letih so Švedi sredstva, ki jih porabijo za potovanja in zabavo, povečali za sedemkrat. Po podatkih ankete, ki jo je pred kratkim izvedlo notranje ministrstvo, so Švedi za proračunski izdatek „rekreacija“ leta 1950 porabili 2 milijardi kron, leta 1965 pa celo že 15 milijard kron. Številka, ki se nanaša na minulo leto, predstavlja tretjino švedskega narodnega dohodka in je — glede na narodni dohodek — najvišja na svetu. Podobno kot pogled v minula leta pa so zanimive tudi napovedi za bodočnost.

Pričakujejo, da bodo Švedi leta 1970 za zabavo, potovanja in podobno porabili 22 milijard kron, pri čemer je treba upoštevati, da ima Švedska samo sedem in pol milijona prebivalcev. Ministrstvo je z anketo ugotovilo, da se najhitreje povečujejo izdatki za potovanja, in sicer še posebej za potovanja v tujino. Število ljudi, ki vsako leto odhajajo na dopust v tople sredozemske kraje, se je v zadnjih desetih letih večalo tako naglo, da ga strokovnjaki ocenjujejo za fantastičnega.

Po besedah stockholmskih analitikov se za vsemi temi vsotami skriva dejstvo, da je Švedska visoko razvita dežela z izredno visoko življenjsko ravni. Ta raven omogoča precejšnje izdatke za zabavo in potovanja, ne da bi bilo treba pri tem zategniti pas pri drugih življenjskih potrebščinah. Skrajšanje delavnega tedna je po svoje pospešilo naraščanje izdatkov na tem področju; že nekaj let imajo Švedi po štiri tedne letnega dopusta, delo pa je urejeno tako, da zapuščajo

svoja delovna mesta že v petek opoldne in se vračajo na delo v ponedeljek zjutraj.

Do leta 1975 naj bi se izdatki za zabavo in potovanja povečali še za 30 odstotkov. V tem času naj bi se podvojilo število zasebnih jadrnic in motornih čolnov ter weekend hišic v planinah ali ob morju. Število avtomobilov pa naj bi se v tem času povečalo še za milijon, tako da bi prišel osebni avtomobil povprečno na dva in pol prebivalca.

RADIO PROGRAM

RADIO CELOVEC I. PROGRAM

Poročila: 5.45, 6.45, 7.45, 12.30, 16.45, 20.00, 22.00
Dnevne oddaje (razen nedelje): 5.55 Kmečka oddaja — 6.00 Pastro mešano — 7.55 Gospodarske vesti — 9.00 Pozdrav nate — 10.03 Za gospodinjstvo — 11.10 Ljudske viže — 11.45 Oddaja za podeželje — 12.00 Opoldanski zvonovi — 12.40 Deželna poročila — 13.05 Opoldanski koncert — 14.00 Objave — 14.55 Posebej za vas — 16.00 Glasba zale — 16.55 Kulturna poročila — 17.00 Popoldanski koncert — 18.45 Pastro mešano — 18.55 Lokalni šport — 19.30 Odmev doma — 20.10 Deželna poročila.

Sobota, 4. 6.: 8.05 Domači vrt — 8.45 Domača književnost — 14.15 Pozdrav nate — 15.30 Aelia, žena Norika, roman — 16.00 Poznaš Karško — 18.00 Kulturni razgledi — 18.25 Kjer pejoje, tam oslanemo — 19.10 Odmev časa — 20.15 Potovanje na deželo, pripovedka — 20.35 Dunajski slavnostni tedni.

Nedelja, 5. 6.: 8.05 Kmetijska oddaja — 9.05 Favoriti popevk — 11.00 Koncert v zelenem — 12.45 Ogle dalo Mestnega gledališča — 13.45 Koroška lovka ura — 14.30 Pozdrav nate — 16.30 Križem po svetu, križem skozi čas — 18.05 Koncert ljudskih pesmi — 19.00 Nedeljski šport — 20.10 Kdo je storilec.

Ponedeljek, 6. 6.: 8.00 Mali jutranji koncert — 8.45 Ljudska glasba tujih dežel — 15.15 Komorna glasba — 15.45 Koroški knjižni količek — 18.15 Tisk in gospodarstvo — 18.35 Mladina in film — 20.15 Vsakdanji problemi — 20.30 Vedni ljudje — 21.45 Koncert ljudskih pesmi.

Torek, 7. 6.: 8.00 Zveneči jutranji pozdrav — 15.30 Na vrtu tvojega očeta — 15.45 Mladinska oddaja — 18.00 Oddaja deželnega glavarja — 18.15 Iz prve roke — 18.35 Najlepše knjige Avstrije — 19.00 XY ve vse — 20.15 Ob sončnem zatonu, drama.

Sreda, 8. 6.: 8.00 Zveneči jutranji pozdrav — 15.30 Otroška pesmi — 15.45 Telovadba v starih Atenah — 17.00 Zlato rokodelstvo — 18.00 Hvalite moje ljubice — 18.15 Pomoč potrebuje vsak — 18.30 Znanstveni pogovori — 19.00 XY ve vse — 20.15 Dunajski slavnostni tedni.

Četrtek, 9. 6.: 8.05 Komorni zbor glasbene visoke šole na Dunaju — 9.05 Pariz je vreden obiska — 11.30 Koncert v zelenem — 12.40 Iz domačih krajev — 13.00 Operni koncert — 13.45 Iz domačih krajev — 14.30 Pozdrav nate — 16.30 Lahko tudi prefravamo — 18.15 Duhovna večerna glasba — 19.00 Šport — 19.30 Blaženi, pripovedka — 20.10 Oremo na visoko planino — 21.00 Zveneča alpska dežela.

Petek, 10. 6.: 8.00 Zveneči jutranji pozdrav — 15.15 Komorna glasba — 15.45 Kulturno ogledalo — 18.00 Ljudska visoka šola v radiu — 18.35 Kaj pravi industrija — 20.15 Vsaka reč ima dve strani — 21.00 Dunajski slavnostni tedni.

Slovenske oddaje

Sobota, 4. 6.: 9.00 Od pesmi do pesmi, od srca do srca.

Nedelja, 5. 6.: 7.30 Duhovni nagovor — 5 pesmijo in glasbo pozdravljamo in voščimo.

Ponedeljek, 6. 6.: 14.15 Poročila, objave — Iz zdravniške beležnice — Lušno je res na deželi — 18.00 Za naše mala poslušalca.

Torek, 7. 6.: 14.15 Poročila, objave — Športni mozaik — Slovenska umetna pesmi.

Sreda, 8. 6.: 14.15 Poročila, objave — Kar želite, zaigramo.

Četrtek, 9. 6.: 7.30 Na dam obujaš mi spomin.

Petek, 10. 6.: 14.15 Poročila, objave — Žena in dom.

Krvavi prazniki

Čeprav ob letošnjih binškojnih praznikih vreme ni bilo posebno prijetno in je zaradi tega marsikdo preložil predvideni izlet, je cestni promet spet zahteval rekordno število človeških življenj. Samo v Avstriji je med prazniki zgubilo življenje 18 udeležencev motoriziranega prometa, nadaljnjih 35 pa je bilo težko poškodovanih.

Še bolj „krvavi“ so bili prazniki v raznih drugih državah. V Franciji je zgubilo življenje na cesti 90 ljudi, v Angliji 91 in v Zahodni Nemčiji celo 139, medtem ko je absolutni rekord tudi letos dosegla Amerika: 519 mrtvih pri prometnih nesrečah (lani v istem času 474), 43 ljudi je utonilo pri nesrečah s čolni in 90 ljudi pri kopanju.

— 20.00 Simfonični koncert orkestra Slovenske filharmonije — 21.40 Pesem godal.

Torek, 7. 6.: 8.05 Glasbena matineja — 9.25 Sprehod z velikimi zabavnimi orkestri — 10.15 Odlomki iz „Hoffmannovih pripovedk“ — 12.05 Slavni virtuoz — 12.40 Ansambel Jožeta Kelbla in ansambel Franke Jankoviča — 14.35 Pet minut za novo pesmico — 15.40 V terek nasvidanje — 17.05 Koncert po žaljah poslušalcev — 18.15 Plesni orkestri v besedi in glasbi — 18.50 Na mednarodnih križpoljih — 20.00 Pevski zbor Jože Vlahovič iz Zagreba — 20.20 Indijanska balada, radijska igra — 21.35 Iz fonoteke radia Koper.

Sreda, 8. 6.: 8.05 Glasbena matineja — 8.55 Pisan svet pravljic in zgodb — 9.30 Godala v ritmu — 10.15 Med slovenskimi glasbeniki — 10.45 Človek in zdravje — 12.05 Prezre opero „Madame Butterfly“ — 21.40 Priredba koroških in medljumskih narodnih pesmi — 14.35 Voščila — 15.30 Pihalne godbe — 17.05 Slavni tuji dirigenti, ki so delovali v Ljubljani — 18.15 Iz študija 14 — 18.50 Naš razgovor — 20.10 Dalibor, opera.

Četrtek, 9. 6.: 8.05 Glasbena matineja — 9.25 Ostržek — 10.15 Z ansambelom Mariborske opere — 12.05 Kratak recital violončelista Andreja Navarre — 12.40 Cez hrib in dol — 14.05 Orkester RTV Ljubljana — 14.35 Glasbeni vedež — 15.30 Pihalne godbe — 15.40 Literarni sprahod — 17.05 Turistična oddaja — 18.15 Odskačna deska — 18.45 Jezikovni pogovori — 20.00 Četrtek večer domačih pesmi in napevov — 21.00 Literarni večer.

Petek, 10. 6.: 8.05 Opera matineja — 8.55 Pionirski tednik — 9.25 Domače viže — 9.35 Pet minut za novo pesmico — 10.35 Novost na knjižni polici — 12.05 Iz oper Julesa Masseneta — 12.40 Nekaj narodnih in ponarodnih melodij — 14.35 Ameriški zbor Robert Shaw — 15.30 Od vasi do vasi — 15.45 V svetu znanosti — 17.05 Peikov simfonični koncert — 18.15 Igra Zabavnih orkester RTV Ljubljana — 18.50 Kulturni globus — 20.00 Lepe melodije — 20.20 Tedenski zunanepolitični pregled — 20.30 Češki skladatelji na Dunaju — 21.15 Oddaja o morju in pomorščakih.

RADIO TRST

Sobota, 4. 6.: 12.00 Vodne elektrarne na Soči — 15.00 Glasbena oddaja za mladino — 16.00 Volan — 17.30 Jutrišnji solisti — 18.30 Panorama jaza — 19.15 Družinski obzornik — 20.35 Teden v Italiji — 21.00 Kvasova pot na Slemenice.

Nedelja, 5. 6.: 8.30 Kmetijska oddaja — 11.15 Oddaja za najmlajše — 13.00 Odmevi tedna v naši deželi — 15.30 Brigadir, veseloliga — 20.30 Iz slovenske folklorne.

Ponedeljek, 6. 6.: 12.15 Brali smo za vas — 13.30 Znanje melodijske — 18.00 Ne vse, toda o vsem — 19.15 Poglavja iz zgodovine slovenske književnosti — 20.35 Zvočki, uglasjeni na temo — 21.00 Le nozde per puntiglio, komična opera.

Torek, 7. 6.: 12.00 Iz slovenske folklorne — 17.20 Italijanski na radiu — 18.30 Koncertisti naše dežele — 19.00 Ploščje za vas — 21.00 Pregled slovenske dramatikne.

Sreda, 8. 6.: 12.15 Pomenek s poslušalkami — 18.00 Ne vse, toda o vsem — 19.15 Higiena in zdravje — 19.30 Zbor „Vinko Vodopivec“ — 20.35 Kulturni odmevi — 21.00 Simfonični koncert.

Četrtek, 9. 6.: 8.30 Praznična matineja — 12.00 Kvasova pot na Slemenice — 14.45 Pesmi iz Nadižje doline — 15.35 Galerija jaza — 17.00 Solisti lahke glasbe — 19.00 Pisani balončki — 21.00 Götz von Berlichingen, drama.

Ta teden vam priporočamo:

Knjige iz tujih dežel in krajev

- Wolfgang Weber: **PUSTOLOVŠČINE S PETIH CELIN**, potopisni zapiski iz znanih krajev, 296 str., ilustr. kart. 62 šil.
- Vladimir Dedijer: **ZAPISKI IZ AMERIKE**, vtisi in doživetja iz Amerike po drugi svetovni vojni, 192 str., ppl. 12 šil.
- Ralph Oppenheim: **TUJEC V INDIJI**, odkritja in spoznanja iz današnje Indije, 192 str., slik. priloge, kart. 71 šil.
- Janheinz Jahn: **SKOZI APRIŠKA VRATA**, prikaz značilnosti afriškega življenja in mišljenja, 276 str., kart. 56 šil.
- Jože Javoršek: **OKUS SVETA**, popis vtisov s potovanja širom po svetu, 160 str., br. 28 šil.
- Peter Ryhiner: **LOV NA TREH KONTINENTIH**, doživetja z lova na divje živali po Ameriki in Aziji, 356 str., ilustr. kart. 52 šil.
- Oskar Hudales: **UGRABLJENI BOGOVI**, pustolovska zgodba z indonezijskih otokov, 156 str., ilustr., ppl. 20 šil.
- Tibor Sekelj: **NEPAL ODPIRA VRATA**, vtisi iz skrivnosti polne dežele v Aziji, 212 str., slik. priloge, ppl. 53 šil.
- Siegfried Oertwig: **POKOPANA MESTA**, pogled v presenečenj bogati svet arheoloških odkritij, 192 str., ilustr., kart. 32 šil.
- Pierre in Renee Gossel: **VZNEMIRLJIVA AZIJA**, vtisi s potovanj po Bližnjem, Srednjem in Daljnem vzhodu, 284 str., pl. 76 šil.
- James Cook: **POTOVANJA OKROG SVETA**, zapiski s poti po neznanih morjih, 388 str., ilustr., slik. priloge, pl. 38 šil.
- Chevalley-Differt-Lambert: **VZPONI V EVERESTU**, opisi ekspedicij na najvišjo goro sveta, 280 str., slik. priloge, ppl. 60 šil.
- Haroun Tazieff: **ŽIVI OGNJENIKI**, potovanje po vulkanskem svetu Centralne Afrike, 160 str., slik. priloge, pl. 26 šil.
- Harold Forster: **CVETOČI LOTOS**, opisi krajev, starinskih spomenikov in ljudi na Javi, 320 str., slik. priloge, pl. 65 šil.
- Tibor Mende: **BURMA SREDI DVEH SVETOV**, azijska dežela med včeraj in jutri, 236 str., slik. priloge, ppl. 22 šil.
- Bruce Hutchison: **KANADA**, raziskovalno popotovanje po današnji Kanadi, 332 str., slik. priloge, kart. 91 šil.
- Andre Gide: **POTOVANJE V KONGO**, spoznanja v afriški deželi pod kolonialno oblastjo, 148 str., slik. priloge, ppl. 24 šil.
- Hakon Mielche: **ALADIN V CADILLACU**, zanimivosti in problemi Arabskega polotoka, 264 str., slik. priloge, ppl. 38 šil.
- PO TUJIH CELINAH**, zapiski o krajih in ljudeh Azije, Afrike, Amerike in Avstralije, 320 str., slik. priloge, br. 32 šil.
- Cousteau-Dumas: **SVET TIŠINE**, zapiski o skrivnostih podmorskega sveta, 132 str., slik. priloge, pl. 28 šil.

Posamezne knjige lahko naročite tudi po pošti. Plačilo možno v obrokih.

Knjigarna „Naša knjiga“, Wulfengasse